

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ A PREZENČNÍ STUDIUM

2012-2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Adéla Sedlmayerová

Vliv Facebooku na volnočasové aktivity mládeže

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Alena Svobodová, CSc.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR AND FULL-TIME STUDIES

2012-2015

BACHELOR THESIS

Adéla Sedlmayerová

Facebook effect on lemure activities for youth

Prague 2015

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

doc. PhDr. Alena Svobodová, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Jméno autorky

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucí bakalářské práce doc. PhDr. Alena Svobodová, CSc. za odborné vedení práce, pomoc při zpracování bakalářské práce, výběru literatury a cenné rady, které mi pomohly tuto práci zkompletovat.

Anotace

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. Teoretická část se nejprve věnuje charakteristice médií jako celku, popisuje internet a sociální sítě. Další kapitola se zabývá problematikou vývojové psychologie dítěte a vymezuje pojem mládež. Poslední dvě kapitoly úzce souvisejí s tématem bakalářské práce. Je zde charakterizován volný čas, popsány aktivity související s volným časem a ukázán vliv sociálních sítí na tyto volnočasové aktivity. Praktická část bakalářské práce obsahuje vyhodnocení dotazníků, jejichž cílem bylo zjistit, jaký vliv má internet a Facebook na volnočasové aktivity mládeže u vybraných respondentů.

Klíčová slova

Aktivní trávení volného času, Facebook, charakteristika volného času, Internet, kyberšikana, média, mládež, násilí, pasivní trávení volného času, sociální sítě, vliv sociálních sítí.

Annotation

The thesis is divided to two parts: the theoretical part, characterizes media as whole, internet and social networks in the Czech field. This thesis contains a chapter Youth, where it is separated describet from the children of school age to teenagers in the context of psychological view. A next chapter compares the influence of social networks and regular activities on leisure-time activities and their intensity. The second part contains the evaluation of the questionnaires, whose aim was to determine whether Internet and Facebook influence leisure activities youth in selected respondent.

Keywords

Active lemure, bullying, Facebook, Characteristics of leisure, influence of social networks Networking, leisure, passive leisure, youth , violence.

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 MÉDIA.....	11
1.1 Tisková média.....	11
1.2 Elektronická media	13
1.3 Internet.....	15
2 SOCIÁLNÍ SÍTĚ.....	17
2.1 Význam sociálních sítí.....	17
2.2 Facebook.....	18
2.3 Další zahraniční sociální sítě	20
2.4 České sociální sítě.....	22
3 MLÁDEŽ.....	24
3.1 Děti mladšího školního věku	24
3.2 Střední školní věk	25
3.3 Starší školní věk.....	26
3.4 Mládež	27
3.5 Rodinná výchova	28
4 VOLNÝ ČAS.....	29
4.1 Definice a význam volného času	29
4.2 Instituce nabízející volnočasové aktivity	32
4.3 Aktivní využívání volného času.	33
4.4 Pasivní trávení volného času.....	35
5 VLIV SOCIÁLNÍCH SÍTÍ NA MLÁDEŽ.....	37
5.1 Závislost na internetu.....	37
5.2 Kybergrooming.....	40
5.3 Agresivní devianti s pedofilními sklony	40
5.4 Kyberšikana	41
PRAKTICKÁ ČÁST.....	42
6 VÝZKUM.....	42
6.1 Vymezení výzkumného cíle.....	42
6.2 Otázky a hypotézy	42
6.3 Výzkumný vzorek.....	43
6.4 Výzkumná metodika.....	43
6.5 Výsledky výzkumu	44

6.6 Interpretace a diskuze výsledků.....	64
ZÁVĚR	67
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	69
SEZNAM ZKRATEK	72
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	73
SEZNAM PŘÍLOH.....	75

ÚVOD

V dnešní době velkého technického pokroku se denně setkáváme s počítači a internetem. Tímto elektronickým zařízením je dnes je ovlivněna většina populace na celém světě. Internet se stává v každodenním životě pro velkou část obyvatelstva nezbytným. Ať se jedná o pracovní stránku, komunikaci na sociálních sítí, nákupy přes internet nebo hledání různých informací pro rozšíření obzorů. Tím je utvářen vztah k těmto nástrojům komunikace, ať kladný nebo záporný. Na to, zda a do jaké míry bude mládež používat internet, mají vliv kromě rodičů a učitelů také spolužáci nebo sourozenci. Určitý vliv také má dotyčná osoba, která se nachází na druhé straně propojeného serveru. Vzniká zde nebezpečí vlivu násilí a kyberšikany, o kterých se v dnešní době děti často bojí mluvit. Řada jedinců si existenci násilí na internetu neuvědomuje, někteří jsou dokonce zvyklí na násilí z rodinných vztahů a považují ho za samozřejmé.

S rostoucí oblíbeností internetu a sociálních sítí se zvyšuje i nebezpečí jejich negativního působení především na děti a mládež. Vzhledem k aktuálnosti této problematiky byly právě internet a sociální sítě zvoleny tématem této bakalářské práce, a to v souvislosti s jejich vlivem na volnočasové aktivity mládeže.

Hlavním cílem bakalářské práce je charakterizovat internet a jednotlivé druhy sociálních sítí a zjistit jejich vliv na mládež. V teoretické části je nejprve pozornost věnována charakteristice médií a jejich dělení a je popsán historický vývoj médií u nás i ve světě. Další kapitola se v souladu s cílem práce zabývá popisem jednotlivých druhů sociálních sítí, včetně jejich zaměření a působení na uživatele. Nezbytným tématem teoretické části práce je vývojová psychologie dítěte s důrazem na cílovou skupinu, tj. na věkovou kategorii mládeže ve věku od třinácti do osmnácti let. S tématem bakalářské práce velmi úzce souvisí kapitola, která rozebírá pojem volný čas, charakterizuje aktivní a pasivní trávení volného času a uvádí instituce, jež nabízejí volnočasové aktivity. Poslední kapitola teoretické části je věnována sociálním sítím. Jsou zde uvedeny jednotlivé druhy, jejich zaměření a působení na uživatele včetně nebezpečí, jež může hrozit především dětem a mládeži. Hlavním zdrojem informací byly odborné publikace, knihy a odborné internetové stránky.

V praktické části bakalářské práce byl na základě empirického výzkumu zjišťován vliv

internetu a sociálních sítí na mládež. Použita byla kvantitativní metoda dotazníkového šetření mezi mládeží výše uvedené věkové kategorie. Bylo zkoumáno, v jaké míře jsou zmíněná elektronická zařízení oblíbena příslušníky cílové skupiny a zda a jak jejich používání ovlivňuje způsob trávení volného času mladých lidí.

Závěr praktické části obsahuje vyhodnocení dotazníkového šetření, grafické znázornění a zpracování výsledků.

TEORETICKÁ ČÁST

1 MÉDIA

Média se považují za klasický hromadný sdělovací prostředek, který umožňuje komunikaci mezi komunikátorem a recipientem. Do této kategorie jsou zahrnuty i nositelé propagace, které můžeme znát v podobě výstav, veletrhů, přednášek nebo exkurzí. Klasické hromadné sdělovací prostředky se dělí na tiskové a elektronické.

Masová komunikace je předmětem zájmů i zdrojem inspirace pro základní a aplikovaný výzkum v řadě oborů. V sociální psychologii je masová komunikace brána jako jeden z druhů komunikace. U ostatních druhů je uváděno základní komunikační schéma, které zahrnuje původce sdělení komunikátora, samo sdělení po obsahové stránce – co se sděluje, stránka formální - s pomocí jakých prostředků a jakými cestami se sděluje a příjemce sdělení recipienta.¹

1.1 Tisková média

Mezi tisková média patří především knihy, noviny, časopisy, informační brožury, letáky a vyhlášky. Historie tištěných médií se datuje k vynálezu knihtisku kolem roku 1450 zlatníkem Johannem Gutenbergem.

Tisková média jsou především periodika, tedy tiskoviny, které vycházejí nejméně dvakrát ročně. Pro sociální komunikaci mají větší význam noviny, týdeníky, deníky a časopisy. Tisková média v dnešní době pronikla do elektronické podoby a jsou k dispozici na internetu v internetové podobě. Jedná se především o nezměněné verze tištěných vydání jako „internetové mutace“, které jsou aktualizovány několikrát denně. Na internetu se dají najít zejména i archívy, kde lze dohledat starší články, které si čtenář může stáhnout do svého počítače. Mezi internetové mutace patří i klasické noviny, které jsou zpracovány tradičním stylem redakční práce. Liší se hlavně tím, že jsou spolehlivé, nejsou amatérsky napsané a nepoužívají úmyslně zavádějící obsahy.²

¹ JANOUŠEK, J. *Sociální komunikace*. 2. Vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2008. ISBN 978-80-247-1428-8

² MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010 s. 43-45. ISBN 978-80-7452-002-0.

Tisková média světového významu

Z nejdůležitějších světových deníků musíme zmínit The New York Times vydávané v New Yorku. Tento deník se zaměřuje především na informace z politiky a hospodářského dění nejen v Severní Americe, ale na celém světě. Dalším z významných tištěných médií je lídr německého trhu Frankfurter Allgemeine Zeitung, který se zabývá také především politickým a finančním děním ve světě s důrazem na evropský kontinent. Dále musíme zmínit The Washington Post, který se proslavil především aférou Watergate a Jimmygate. V současnosti má toto tištěné medium nejvíce čtenářů především na své webové mutaci.³

Nelze opomenout často čtenáři upřednostňovanější bulvární deníky. Mezi nejznámější patří americký New York Sun, který jako první v historii žurnalistiky využil techniky “novinářské kachny”, *neověřené zprávy se tiskly se zkratkou N.T., non tastatur, lat., = neověřeno, tedy: en té – a to dohromady v německém jazyce značí “kachna”*.⁴ Mezi další významné bulvární deníky se řadí například německý Bild nebo anglický Daily Mail.⁵

Česká tisková média

Po roce 1990, kdy byla zrušena cenzura tisku, se na českém mediálním trhu objevilo několik významných periodik. Dnes vydává nejpočetnější náklady deníků mediální skupina MAFRA, vlastněná současným ministrem financí Andrejem Babišem, pod kterou patří deníky Mladá fronta DNES a Lidové noviny. Nejčtenějším z hospodářských deníků jsou Hospodářské noviny vydávané vydavatelstvím Economia. Mezi nejčtenější patří také Deník, který disponuje regionálními mutacemi, což prakticky zvyšuje jeho náklad na maximum. V hlavním městě tuto úlohu přebírá bezplatný deník Metro.

Z bulvárních tisků zaujímá pozici lídra Blesk, který patří do skupiny CZECH NEWS CENTER, dále Aha a nejčtenější sportovní deník Sport.

³ VERNER, P. *Historie mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha 3, 2013, s. 35-68. ISBN 978-80-7452-027-3.

⁴ VERNER, P. *Historie mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha 3, 2013, s. 15. ISBN 978-80-7452-027-3.

⁵ VERNER, P. *Historie mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha 3, 2013, s. 15. ISBN 978-80-7452-027-3.

1.2 Elektronická média

Mezi elektronická média zařazujeme především rozhlas a televizi. Mimo jiné do této kategorie patří i telefon, video, CD a DVD.⁶

Elektronická média rozdělujeme na komerční a veřejnoprávní. Základní rolí komerčního vysílání je podnikání. Tvorba zisku je závislá především na reklamě v rámci vysílání. Oproti tomu odlišuje veřejnoprávní média právě způsobem financování. Veřejnoprávní média se definují jako služba veřejnosti a každému jednotlivci na základě využití veřejných prostředků.⁷

Mezi česká veřejnoprávní media patří ČTK (Česká tisková kancelář), Český rozhlas a Česká televize.⁸

Rozhlasové vysílání

Pravidelné vysílání rádia začalo v americkém Pittsburghu v roce 1920. V Československu začalo pravidelné vysílání hned po Anglii (1922) od 18. května 1923.⁹

Za druhé světové války působilo v Čechách protivládní rádio Kroměříž (sloučenina slov kromě a říš), které vysílalo informace z pohledu protihitlerovské perspektivy.

Před rokem 1989 působilo vedle státní rozhlasové stanice v Československu také Rádio Svobodná Evropa, Hlas Ameriky nebo BBC, které byly zdrojem necenzurovaných informací. Jelikož bylo toto vysílání rušeno, nebyl signál kvalitní a pravidelný.¹⁰

Dnes pod veřejnoprávní rádio Radiožurnál patří dále stanice Radio Wave, Jazz, Dvojka, D-Dur, Vltava, Plus a Radio Junior. Každá z těchto stanic je věnována specifickému publiku, kterému přizpůsobuje svůj program. Mezi nejposlouchanější soukromé stanice patří v České republice dlouhodobě stanice Impuls, Frekvence 1 a Evropa 2. Z

⁶MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2, 2010 s. 45. ISBN 978-80-7452-002-0.

⁷MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2, 2010 s. 50. ISBN 978-80-7452-002-0.

⁸MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2, 2010 s. 50. ISBN 978-80-7452-002-0.

⁹VERNER, P. *Historie mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha 3, 2013, s. 20. ISBN 978-80-7452-027-3.

¹⁰VERNER, P. *Zpravodajství a publicistika*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha 3, 2010, s. 112. ISBN 978-80-86723-88-4

regionálních radií vede trh Rádio Blaník.¹¹

Televizní vysílání

První vysílání se datuje k roku 1927. Bylo to vysílání prostřednictvím telefonní linky mezi Londýnem a Glasgowem. Pomocí rádiových vln byl televizní signál přenesen z Londýna do New Yorku. První mechanická televize byla poprvé představena v USA v roce 128, dále ve Velké Británii a Německu a to v roce 1929. Zvuk byl poté přenášen s televizním obrazem v roce 1930. Délka intervalu vysílání byla vždy půlhodina ráno od pondělí do pátku a půlhodina v poledne v úterý a pátek.¹²

Televizní vysílání v České republice prošlo v posledních letech významnou změnou. Na konci roku 2011 bylo ukončeno poslední analogové vysílání, *“které limitovalo počet stanic pro nízkou kapacitu frekvenčního spektra. Pozemská digitální televize (DVB-T = Terrestrial Digital Video Broadcasting) je nový způsob vysílání televizního signálu sítěmi televizních vysílačů.”*¹³ Tímto způsobem lze do budoucna zvyšovat kvalitu přenášeného obrazu i zvuku.¹⁴

Jedinou veřejnoprávní televizní stanicí je Česká televize, která v posledních deseti letech rozšířila své vysílání o zpravodajský kanál ČT24, sportovní kanál ČT4 Sport a kombinaci dětského a kulturního kanálu ČT:D/ČT Art.¹⁵

Lídrem soukromých stanic je dlouhodobě TV Nova a následuje TV Prima. Mezi soukromé regionální televize patří například TV Barrandov nebo Jihočeská televize.¹⁶

¹¹ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ V ČR, *Veřejnoprávní vysílání*. [online]. 2010. [cit.2015-02-24] Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/99549-rozhlasove-a-televizni-vysilani-v-cr>

¹²TELEVIZE, *Televize a její historie*. [online]. 2010. [cit.2015-02-24] Dostupné z: <http://www.vtm.e15.cz/aktuality/televize-a-jeji-historie>

¹³MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2, 2010 s. 57. ISBN 978-80-7452-002-0.

¹⁴MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2, 2010 s. 57. ISBN 978-80-7452-002-0.

¹⁵ČESKÁ TELEVIZE. *Vše o české televizi*. [online] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/zakladni-informaced-o-ct/>

¹⁶ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ V ČR, *Veřejnoprávní vysílání*. [online]. 2010. [cit.2015-02-24] Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/99549-rozhlasove-a-televizni-vysilani-v-cr>

1.3 Internet

Internet je celosvětová počítačová síť, která je propojena mezi uživateli kabelem nebo bezdrátově, a to pomocí wifi modemu. Díky této formě spolu mohou uživatelé po celém světě komunikovat.

Vznik se datuje od roku 1962 zahájením projektu DARPA, který sloužil jako komunikační síť mezi americkými základnami. DARPA neměla žádný centrální uzel, který byl potřebný pro fungování některého počítače při poruše.¹⁷

V roce 1969 vznikl ARPANET, který z počátku sloužil též pro armádní účely. V průběhu se připojovaly i některé univerzity.¹⁸

První e-mailový program vznikl v roce 1972. Jménem se k němu připisuje Tim Berners-Lee. Program, který se nazývá DNS – Domain Name System, vznikl v roce 1984 a umožňuje nám zadávat textovou adresu namísto IP adresy. Tim Berners-Lee v roce 1989 vyvinul hypertextové dokumenty. Dokumenty obsahují hypertextové odkazy, které mohou být umístěny i na druhém konci světa. Systém se jmenuje World Wide Web, známý jako doména WWW.¹⁹

Samotný pojem Internet vznikl v roce 1987. Jeho komerční provoz se datuje od roku 1992. Základem Internetu je přenos multimediálních informací mezi počítači. Tento komunikační nástroj přinesl podstatnou inovaci organizační řešení. Tento systém je založený na celosvětové myšlence volně vytvářené sítě bez centra a prakticky bez výrazového hierarchického členění.²⁰

Internet byl vytvořen pro výměnu informací, zejména dat. Postupem času se internetový obsah neustále zdokonaloval a tím přistupovaly i další funkce. Zastoupení funkcí v celkovém používání internetu se mění s proměnou struktury uživatelů a také v závislosti na vývoji informační společnosti. V České republice uživatelé internetu především vyhledávají informace, komunikaci a zábavu. Velmi oblíbené jsou dálkové služby

¹⁷ECKERTOVÁ, L. A D. DOČEKAL, *Bezpečnost dětí na internetu*. Brno: Computer press, 2013, s. 18. ISBN 978-80-251-3804-5

¹⁸ECKERTOVÁ, L. A D. DOČEKAL, *Bezpečnost dětí na internetu*. Brno: Computer press, 2013, s. 19. ISBN 978-80-251-3804-5

¹⁹ MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2, 2010 s. 60. ISBN 978-80-7452-002-0

²⁰ ECKERTOVÁ, L. A D. DOČEKAL, *Bezpečnost dětí na internetu*. Brno: Computer press, 2013, s. 19. ISBN 978-80-251-3804-5

zejména nakupování online.²¹

Internetová síť se přenáší pomocí kabelů z optických vláken, které můžeme znát z telefonních linek. Nyní se internet přenáší pomocí wifi – bezdrátové sítě, pomocí satelitu, na střední a krátké vzdálenosti. Typy spojení se liší zejména rychlostí přenosu, kapacitou a náchylností k rušení.²² Internet lze charakterizovat jako prostředí bez zábran. Jako každý jev má i internet špatné, ale i dobré stránky. Jde o to, že nikdo z uživatelů internetu nemůže v dnešní době ochránit svou identitu.²³ Jisté je, že lidé mají v reálném životě méně zábran než ve virtuálním světě. Identifikuje to absence úzkostí ze sociálních situací a ztráty obav z odhalení sebe sama.²⁴

²¹ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet*. Katedra psychologie, Fakulta sociálních studií, MU Brno, 2003, s. 18, ISBN 80-7254-360-1

²²MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2, 2010 s. 60. ISBN 978-80-7452-002-0

²³ECKERTOVÁ, L. A D. DOČEKAL, *Bezpečnost dětí na internetu*. Brno: Computer press, 2013, s. 18. ISBN 978-80-251-3804-5

²⁴ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet*. Katedra psychologie, Fakulta sociálních studií, MU Brno, 2003, s. 18, ISBN 80-7254-360-1

2 SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Sociální sítě nebyly vždy to, co si představíme dnes. Sociální síť sloužila pro omezený a uzavřený počet jedinců, mezi kterými se vyvíjely nové vztahy a různé způsoby komunikace, jiné, než s okolím.

2.1 Význam sociálních sítí

Sociální sítě slouží k vytvoření profilů uživatelů, které bývají spojeny s online identitou. Uživatelé se pak dají dohledat podle jména, podle fotografií nebo příspěvků, na kterých je uživatel označen. Profily jsou neustále aktualizovány vkládáním obsahů či změnami statusů. Každý uživatel vkládá na sociální sítě to, co uzná za vhodné.²⁵

Sociální sítě, které se nacházejí na internetu, slouží především k setkávání lidí, sdílení zážitků a sdílení obsahu. Existuje mnoho typu sociálních sítí a v této kapitole budou uvedeny ty nejvíce navštěvované a nejvíce populární mezi českou populací. Na sociálních sítích lze sdílet obsahy, polohové služby a osobní informace. Tím ovšem internet přestává být anonymní pro každého uživatele.²⁶

V dnešní době se často řeší i problém spojený s užíváním sociálních sítí. Nejedná se pouze o problém týkající se dětí a mladistvých, používání sociálních sítí je rizikové také pro ztrátu osobních dat, přístup k heslům, ale také se jedná o sexuální zneužívání, sexuální agrese, zneužití soukromých informací. Jak uvádí ve své knize Daniel Dočekal, *“na internet nepatří informace o tom, kde se děti pravidelně pohybují. Například ve formě postesku na Facebooku: “To je děsné, že už je zase zima! Naše Mařenka odchází každou středu, v 18.30, z baletu v DDM, zkratkou přes vylidněný park. A musí potmě.”*²⁷ Toto je klasický případ vyzrazení soukromé informace na internet, která může být lehce zneužita. Na dítě si může v parku kdokoliv počkat a je evidentní, že nejen děti, ale i rodiče si neuvědomují jaké informace pomocí sociálních sítí pouští do světa. Přední český psychiatr MUDr. Radkin Honzák pro server psychologie.cz vyjádřil obavu spojenou s hlubším psychologicko-fyziologickým problémem, neboť podle jeho názoru

²⁵ŠEVČÍKOVÁ, A., *Děti a dospívající online: Vybraná rizika používání internetu*, str. 60, ISBN 978-80-247-5010-1

²⁶ŠEVČÍKOVÁ, A., *Děti a dospívající online: Vybraná rizika používání internetu*, str. 61, ISBN 978-80-247-5010-1

²⁷ECKERTOVÁ, L. A D. DOČEKAL, *Bezpečnost dětí na internetu*. Brno: Computer press, 2013, s. 18. ISBN 978-80-251-3804-5

jsme dnes propojeni se sociálními sítěmi.²⁸

2.2 Facebook

První a nejznámější sociální síť se nazývá Facebook, který byl založen dne 4. února 2004 americkým studentem Markem Zuckerbergem. Jedná se o webový systém sloužící ke komunikaci mezi celým světem. Systém byl původně vytvořen pouze pro studenty Harvardské univerzity, kterou Mark také navštěvoval. Během roku 2004 byl postupně zpřístupněn i dalším uživatelům. Do systému mohl vstoupit každý uživatel, který měl platnou emailovou adresu amerických univerzit. Dne 27. února 2006 byl Facebook zpřístupněn velkým firmám a od 11. srpna 2006 se na sociální síť může připojit každý, kdo je starší 13 let a má platnou e-mailovou adresu. Název dostala tato sociální síť podle letáků „Facebooks“, které dostávají studenti prvních ročníků amerických univerzit a které jim usnadňují seznámení s dalšími studenty. Facebook slouží také k prezentaci firem. Firmy si vytvářejí své profily, které jsou dostupné pro všechny uživatele. Lidé se tak mohou dozvědět o různých informacích, které firmy připravují. Jako každá sociální síť, má Facebook své výhody i nevýhody. Mezi výhody patří komunikace s lidmi. Studenti, kteří nebydlí v blízkosti bydliště, mohou spolu komunikovat zde. Mohou si založit vlastní skupinu, kde lze sdílet soubory a jiné důležité informace o studiu. Mezi nevýhody patří ztráta osobních dat. Uživatelé sdílí obsahy, které na sociální síti nepatří a které nahlízejí do soukromí druhých.²⁹

V České republice je běžné, že i děti v pátých třídách základních škol jsou již uživateli této sociální sítě, jelikož identitu nelze stoprocentně prokázat. V šesté a sedmé třídě se setkáváme s výjimkami dětí, které účet na Facebooku nemají, jelikož je povoleno jej používat od 13 let.³⁰

²⁸HONZÁK, R. *Jak pracovat naplno a nevyhořet*. [online]. 2012. [cit.2015-02-24] Dostupné z: <http://www.psychologie.cz/jak-pracovat-na-plno-nevyhoret/>

²⁹HISTORIE FACEBOOKU, *Historie facebooku*. [online]. 2012. [cit.2015-02-24] Dostupné z: <http://www.facebook-com.cz/historie-facebooku.php>

³⁰ECKERTOVÁ, L. A D. DOČEKAL, *Bezpečnost dětí na internetu*. Brno: Computer press, 2013, s. 18. ISBN 978-80-251-3804-5

Facebook vedle klasických funkcí nabízí také automatickou aplikaci Messenger, která funguje samostatně a bezplatně pro komunikaci propojených uživatelů i skupin na bázi internetového připojení. Dále pracuje s kontakty v telefonu a lze přes něj posílat fotografie, videa a také bezplatně telefonovat do celého světa.

V dubnu 2012 se stal za částku 1 miliardy dolarů Facebook majitelem sociální sítě Instagram. V oblasti sdílení fotek přes mobily získal Facebook svou největší konkurenci v podobě Instagramu, k němuž se během roku a půl přihlásilo přes 30 milionů uživatelů.³¹

Tato síť funguje především na bázi sdílení vlastních fotek a také videí. Dalšími z řady aplikací, které fungují v rámci Instagramu, taktéž v rámci Facebooku, jsou InstaSize, InstaCollage, InstaFrame, InstaVideo a InstaWeather. Jak názvy napovídají, věnují se tyto aplikace již velmi specifickým úkonům, jako je například úprava fotek a videí do rámečků nebo zaznamenání aktuální polohy a počasí.³²

V souvislosti s Facebookovými účty lze spojovat i sociální síť Tinder, která funguje jako seznamovací mobilní aplikace. Uživatel, který se chce seznamovat přes aplikaci Tinder, musí tak učinit přes svůj mobilní systém IOS, který se nachází u mobilních zařízení Iphone a nebo Android a který mají všechny dnešní smartphony. Do aplikace se uživatel přihlásí pomocí Facebookových údajů, který se propojí do seznamky Tinder. Na sociální síti Tinder si uživatelé nastaví měřítko, koho chtějí najít, v jaké věkové kategorii a v jaké vzdálenosti. Po připojení a nastavení parametrů se objevují fotografie vyhledávaných a uživatel, který vyhledává, může zvolit, zda se mu fotografie líbí, nebo nelíbí. Pokud se fotografie nelíbí, nemůžou se lidé navzájem kontaktovat. Pokud se naopak líbí, uživatel čeká na to, zdali ho protějšek zkontaktuje díky It's Match tzv. propojení a mohou mezi sebou začít komunikovat. Výhodou této sociální sítě je, že nejsou nikde udány osobní informace uživatelů a nikdo k nim nemá přístup. Nevýhodou naopak je, že aplikace Tinder nehledí na věk uživatelů a každý, kdo chce, se může

³¹E15, *Proč Facebook zaplatil miliardu dolarů za Instagram*, [online]. 2015. [cit.2015-01-17] Dostupné z:<http://www.zpravy.e15.cz/byznys/technologie-a-media/proc-facebook-zaplatil-miliardu-dolaru-za-instagram>

³²E15, *Proč Facebook zaplatil miliardu dolarů za Instagram*, [online]. 2015. [cit.2015-01-17] Dostupné z:<http://www.zpravy.e15.cz/byznys/technologie-a-media/proc-facebook-zaplatil-miliardu-dolaru-za-instagram>

připojit a seznamovat.³³

2.3 Další zahraniční sociální sítě

Google +

Google + je server na kterém uživatelé můžou komunikovat s lidmi, které mají stejné záliby a sdílet s nimi cokoli je napadne.³⁴

Google + byl vytvořen spuštěn v roce 2011 jeho mateřskou firmou Google jako reakce na vzestup popularity Facebooku i Twitteru. Inovativní prvky této sítě spočívají především v automatickém propojování lidí, zálib, komunit a dalšího. Google + využívá především mobilní aplikace pro kontakt s uživatelem. Tato aplikace umožňuje automatické nahrávání a zálohování fotografií a videí do alba ve službě Picasa. V rámci ostatních služeb Googlu máte také přidanou hodnotu propojení s Gmail, GoogleMaps, Youtube.com, kalendáře a dalších.³⁵

Twitter

Oficiální definice Twitter označují za „sociální síť“ a „mikroblogovací služby“. Obě dvě varianty jsou pravdou, ale nejdou do hloubky neuvěřitelně propracovaného systému. Umožňuje svým uživatelům pomocí 140 znaků sdělit, co právě dělají a jaké informace či odkazy chtějí předat lidem, které dotyčného uživatele sledují. Dalo by se říct, že je to blogování, jen v koncentrovanější verzi. Příspěvky, které uživatel na svůj profil přidá, se nazývají „tweets“. Mimo jiné mohou uživatelé sledovat i příspěvky slavných osobností. Počet uživatelů v České republice je 112 tisíc a celosvětově 200 milionů.

Z původních 140 povolených znaků Twitter plánuje zmenšit počet na +20 znaků. V rámci sdílení webových odkazů konvertuje síť automaticky linky na zkrácené verze, čímž umožňuje sdílení velkých obsahů nebo fotografií a videí.

V rámci prezentace známých osobností ze showbyznysu i politické sféry je Twitter

³³LUPA, *Sociální síť Tinder a jeho využívání*, [online]. 2015. [cit.2015-01-19] Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/tinder-novy-startup-nova-seznamka-staronove-napady/>

³⁴GOOGLE, *Google plus*. [online]. 2015. [cit.2015-01-17] Dostupné z: <https://www.play.google.com/store/apps/details?id=com.google.android.apps.plus&hl=cs>

³⁵GOOGLE, *Google plus*. [online]. 2015. [cit.2015-01-17] Dostupné z: <https://www.play.google.com/store/apps/details?id=com.google.android.apps.plus&hl=cs>

světovou jedničkou. Známí lidé zde zatím stále prezentují své názory a zážitky, ač jsou často politicky korektní. Politici zde vyjadřují své názory, které často nejsou v souladu s jejich stranickou devízou. Tím se odlišuje například od Facebooku, na kterém jsou oficiální profily známých osobností v díkci mediálních agentur a podrobují se korektuře jak významové, tak gramatické.

Nelze nezmínit, že je Twitter vynálezcem používání tzv. hashtagu. Znak dvojkřížku používá pro odkazování na fráze či slova následující za ním. Tím propojuje příspěvky stejných témat.³⁶

LinkedIN

Tato sociální síť je postavena na profesních kontaktech. Neslouží k volnému času jako ostatní sociální síť. Jelikož server používají nejen jednotlivci, ale také firmy. Jeho uživatelé zde prezentují své profesní kompetence a firmy prezentují nejen své služby, ale také anoncují aktuální výběrová řízení a změny ve společnosti. Z těchto důvodů není LinkedIn fenoménem dětí a dospívající mládeže. Mladí lidé služby tohoto systému používají většinou po skončení studia. Tato sociální síť byla založena v roce 2002 a spuštěna v roce 2003. LinkedIn má více než 35 milionů členů ze 170 zemí. Hlavním důvodem, proč uživatelé služby LinkedInu využívají, je přehledný seznam získaných kontaktů. Dále je tato síť velmi vyhledávaná personálními agenturami a headhuntery, tak zvanými lovci mozků, speciálně vzdělávacími personalisty vyhledávající kandidáty pro výběrová řízení dle firemní zakázky.³⁷

Pineterst, MySpace

Na fotografiích jsou postavené i sociální síť jako Pinterest, u nás masově používané nejsou. Charakterem se liší od výše uvedených tím, že hlavní roli v nich hraje fotografie. Fotografie lze umisťovat na nástěnku, kterou si můžou prohlédnout další uživatelé. Každý uživatel s profilem na sociální síti Pineterst si může vytvořit neomezené množství nástěnek. Dále je k dispozici chatování mezi přáteli. Kromě osobních účtů umožňuje Pineterst vytvářet účty firmám. Sociální síť MySpace je

³⁶TWITTER *Jak používat Twitter*. [online]. 2015. [cit.2015-01-17] Dostupné z:<http://www.tyinternery.cz/princka-marketera/ještě-nepouzivate-twitter-zkuste-ho-uz-se-naucil-i-cesky/>

³⁷LUPA. *Linkedin zrcadlo vaší kariery*. [online]. 2013. [cit.2015-01-17] Dostupné z:<http://www.lupa.cz/clanky/linkedin-zrcadlo-vasi-kariery/>

komunitní server založený v roce 2003 v USA. Kromě klasických profilů jsou profily hudebníků, filmařů a herců z celého světa. Kvůli ochraně dětí je přístup k vytvoření profilu pro děti od 14 let. My Space je spojen stejně jako Pineterst blogy, diskusními skupinami, chatem, sdílením fotografií a videí.³⁸

2.4 České sociální sítě

Lidé.cz

Server Lidé.cz slouží jako internetový portál profilů pro internetová fóra, blogy, internetovou seznamku, chaty. Byl spuštěn roku 2008 největším českým internetovým vyhledávačem Seznam.cz. Dají se zde ukládat a sdílet fotografie každého zaregistrovaného uživatele. Dále tato sociální síť nabízí propojení s ostatními službami Seznamu, mezi které patří Hry.cz. V České republice server Lidé.cz používá 620 tisíc uživatelů. Počet uživatelů tohoto server stejně jako dalších sociálních sítí je však ovlivněn velkou oblíbeností Facebooku . (Tabulka 1)

Spolužáci.cz

Komunitní server, který umožňuje propojení tříd celé České republiky. Na stránce spolužáci.cz jsou zaevidovány třídy základních škol, středních škol, vysokých škol, ale i gymnázií nebo učilišť. Lidé tak mohou být v kontaktu i se svými spolužáky z dětství. Dají se zde sdílet fotografie, ale i dokumenty potřebné k učivu. Tento server je oblíbený především u starší generace hlavně proto, že na rozdíl od klasických sociálních sítí jsou postaveny na vytváření tříd se spolužáky podle toho, kde a kdy studovali. Dá se tedy uživatelsky jednoduše dohledat jak školní zařízení dle lokace, tak i třídy.³⁹

Líbimseti.cz

První verze serveru vznikla v roce 2002. V roce 2006 byla spuštěna nová verze, která byla obohacena novější grafikou a novými službami. Libimseti.cz slouží jako internetová seznamka, chatovací server. Na serveru jsou vytvořeny profily s fotkami a informacemi o uživateli. V České republice Libimseti.cz používá 30 tisíc uživatelů.

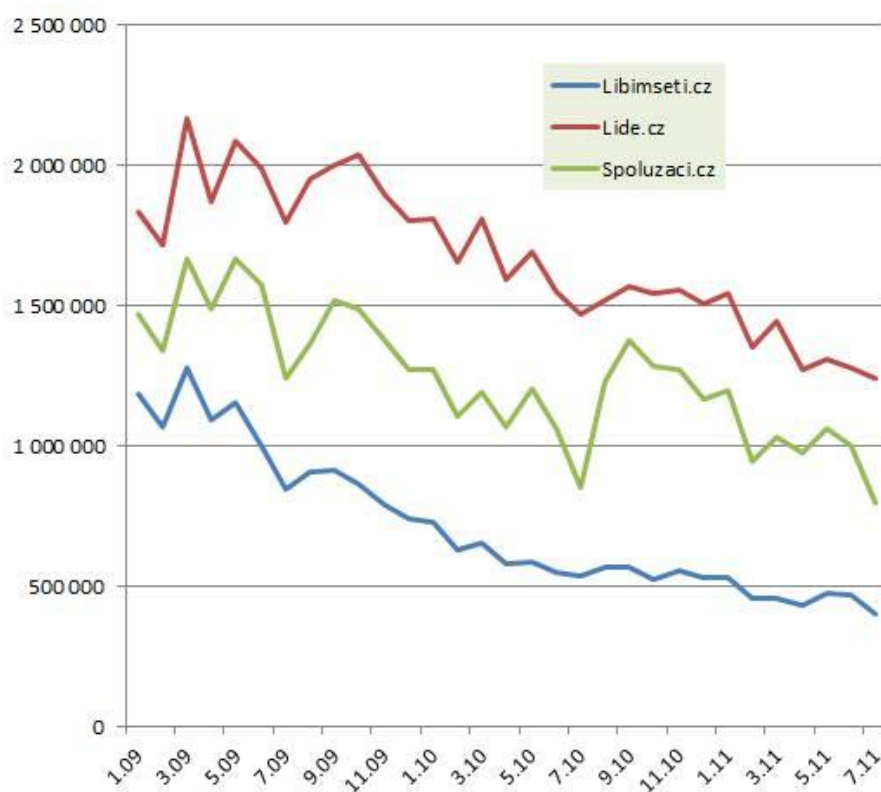
³⁸MYSFACE, PINETERS, *Myspace and Pineters*. [online]. 2015. [cit.2015-01-17] Dostupné z:<http://www.pinterest.com/facebook-twitter-myspace-youtube/>

³⁹SEZNAM, *Spolužáci*. [online]. 2015. [cit.2015-01-17] Dostupné z:<http://www.onas.seznam.cz/spoluzaci-cz.html>

Líbmseti.cz byla také první ze sociálních sítí, která začala pořádat večerní akce pro své uživatele. Právě pro tento krok se Líbmseti.cz stalo velice populární, jelikož tím zprostředkovává jednoduchá reálná seznámení uživatelů.⁴⁰

Líbmseti.cz nejméně doplatilo na počtu uživatelů příchodem Facebooku. Z původních 300 tisíc denních návštěvníků se počet zmenšil na 30 tisíc. Líbmseti.cz na hlavní stránce udává stále navýšený počet 300 tisíc.⁴¹

Tabulka 1: Vývoj počtu uživatelů českých sociálních sítí po vstupu Facebooku na český trh

Zdroj⁴²

⁴⁰ŽIVĚ, *Libimseti.cz ještě žije, spustilo nové hry*. [online]. 2012, [cit.2015-01-17] Dostupné z:<http://www.zive.cz/bleskovky/libimseti.cz-ještě-zije-spustilo-nove-hry/>

⁴¹LUPA, *Česko a sociální sítě v číslech*. [online]. 2011, [cit.2015-01-17] Dostupné z:<http://www.lupa.cz/clanky/cesko-a-socialni-site-v-cislech/>

⁴²LUPA, *Vývoj počtu uživatelů českých sociálních sítí po vstupu Facebooku na český trh*. [online]. 2011, [cit.2015-01-17] Dostupné z:<http://www.lupa.cz/clanky/cesko-a-socialni-site-v-cislech/>

3 MLÁDEŽ

Tato kapitola je věnována cílové skupině do 18 let. Zabývá se otázkám vývojové psychologie a bude v ní vymezen pojem mládež.

3.1 Děti mladšího školního věku

Toto období je etapa označovaná od zahájení školní docházky do započetí puberty. Většinou to jsou děti ve věku 6-11 let. Za ukončení lze považovat i přestup z prvního stupně na druhý stupeň základní školy. Za období klidné konsolidace je vymezen střední školní věk 9 – 11 let. Klidná konsolidace je brána tak, že dítě zvládlo zahájit svůj školní život a dosud se nedostalo do puberty.⁴³

U dětí mladšího školního věku dochází k psychické přestavbě v souvislosti s nástupem do školy. Rozvoj poznávacích procesů a myšlení je však stále názorné. Než dítě nastoupí do školy, musí zvládnout tak zvaný stupeň zralosti a to v oblasti biologické, ale i sociální. Změnami pochází jeho percepční schopnosti, motorické dovednosti, sociální zdatnost a seberegulace.⁴⁴

V rámci rozvoje vnímání, vzrůstá u dětí i úroveň konstantnosti vnímání, schopnosti identifikace tvarů, bez ohledů na jejich orientace, pozadí a jeho překrytí. Kromě rozlišování tvarů, je důležitý postup zkoumání. Jedná se o způsob, kterým děti poznávají realitu. Tyto kompenzace napomáhají dětem, aby zvládly čtení a psaní.⁴⁵

Děti se soustředí na osvojování základních znalostí a dovedností, které umožňuje plné společenské uplatnění. V tomto věkovém období procházejí těžkostmi, zmatky, hrají si, sní, ale i divočí a pláčí.⁴⁶

„Mladší školní věk je období ve srovnání s tím, co předcházelo i co bude následovat, poměrně klidné, nebouřlivé a také šťastné. Život dítěte samozřejmě ani teď není stojatá voda, ale nejsou to také přeje. Spíše rychlý proud potoka, který je – chceme – li to přirovnání ještě trochu rozvinout – umělé silně regulován.“⁴⁷

⁴³VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*, 2000, Portál. s. 128 ISBN 80-7178-30-80

⁴⁴Tamtéž, s. 128

⁴⁵VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I*, 2005, Praha:Karolinum. s. 156 ISBN 802-46-08

⁴⁶ŘÍČAN, P., *Cesta životem*. 3.vyd. Praha: Portál 2014, s. 145 ISBN 978-80-262-0772-6

⁴⁷ŘÍČAN, P., *Cesta životem*. 3.vyd. Praha: Portál 2014, s. 145 ISBN 978-80-262-0772-6

Myšlení dítěte mladšího školního věku opouští magické, fantazijní a sebestředné strategie, které byly charakteristické pro předškoláky. Jeho uvažování je vázáno na realitu, řídí se základními logickými principy a zaměřuje se na poznání skutečného světa. Piaget (1970) tuto etapu myšlení nazývá fází konkrétních myšlenkových operací, Říčan školáka označuje za „střízlivého realistu“. V mladším školním věku se dítě v poznávání opírá o realitu, preferuje vlastní zkušenosti a z ní vycházející pojmy či úvahy. Začíná být schopno jevy kolem sebe třídít, klasifikovat, chápat vztah mezi nimi, stejně jako jejich pravidla.⁴⁸

3.2 Střední školní věk

*„Adolescence je dospívání i mládí současně, odlišuje se od ostatních životních etap a současně je vnitřně diferencovaná. Všeobecný konsensus je v tom, že je užitečné toto období dále rozdělovat a rozlišovat v jeho rámci tři fáze: časnou adolescenci v časovém rozmezí zhruba 10(11)-13 let, střední adolescenci vymezenou přibližně intervalem 14-16 let a pozdní adolescenci od 17 – 20 let popřípadě i mnohem déle“.*⁴⁹

Tento věk je charakterizován nástupem puberty. Jedná se o prepubertu, která se projevuje do 12 – 13 let a pubertu, kterou můžeme zpozorovat ve věku 15 let. Děti jsou dosud žáky druhého stupně základní školy, kterou navštěvují. Procházejí různými vývojovými změnami. Závažná vývojová změna je například pohlavní dospívání, které se promítá jak do tělesné, tak i do duševní oblasti. U některých jedinců dochází k nestálosti citové, probíhá zde i náladovost, nesoustředění se na důležité věci, ale i zahledění do sebe. Pubescenti tak hledají způsob, jak navázat nové vztahy a odpoutat se od rodiny.

Objevují se sekundární pohlavní znaky, kdy začíná funkčnost pohlavních orgánů. Projevují se hlavně tím, že se u dětí zhoršuje pozornost, objevuje se dráždivost, labilita, horší motivace, často se rodiče setkávají se záškoláctvím a útěky z domova.

Vnímání a pozorování je u prepubertálních a pubertálních dětí povrchní a nepřesné. Děti dělají v tomto věku ukvapené závěry. Velkou roli v tomto období hrají mimoškolní a zájmové aktivity. Rozvíjejí se díky nim mravní normy, poctivost a čestnost.

⁴⁸KRČMÁŘOVÁ, B. *Děti a online rizika*. PRAHA 2012, s.19. ISBN 978-80-904-9229-28

⁴⁹MACEK, P. *Adolescence*. Praha: Portál, 1999, s.12. ISBN 80-7178-348-X

Doznívání puberty znamená i vyrovnání a zklidnění duševního života. Úroveň myšlení umožňuje i kritický pohled na vlastní osobnost i formování vlastního postoje a přesvědčení. U některých jedinců dochází k citovým změnám. U některých jedinců se projevují citové změny zahleděním do sebe sama nebo náladovosti, což se může projevit také jako nepozornost. Většina pubescentů se snaží najít způsob, jak získat nezávislost co se týče rodinných vztahů a snaží se navázat nové vztahy s vrstevníky.⁵⁰

3.3 Starší školní věk.

Adolescence je pro jedince velice náročnou částí vývojového života. Jedná se o dobu, kdy se ukončuje dětství a dítě přechází v dospělého člověka.⁵¹

Doznívání puberty znamená i vyrovnání a zklidnění duševního života. Myšlení umožňuje i kritický pohled na svět, na vlastní osobnost, dokonce i na formování vlastního postoje a přesvědčení. Prohlubuje se v tomto věku touha po nezávislosti a samostatnosti. Může se objevit i velký zápor vůči autoritě dospělých, jejich odmítáním, neposlušností a vzdorem.⁵²

U adolescentů je myšlení více divergentní. Dospívající je již schopen abstrakce. Přibývají zkušenosti s orientací na podstatné věci. V diskuzi s dospělými jsou rovnocennými oponenty.⁵³

Jedinec se v tomto věku stává rovnoprávným členem světa dospělých. Adolescent si vytvářejí pocit vlastní identity, utvářejí si morální hodnoty a normy.⁵⁴

Dochází do fáze formálně logického myšlení. Dokáží přemýšlet o věcech, které si nelze názorně představit. V tomto věku je schopnost chápat i velmi abstraktní věci. Při řešení problémů uvažují o různých alternativách, vytvářejí si hypotézy, které si ověřují v myšlenkách nebo skutečnostech. Vzniká nový typ vzájemných vztahů. Dospívající omezuje práva dospělých a ty svoje si rozšiřuje.

⁵⁰VACÍNOVÁ, M. *Psychologie a Společenská výchova*, Praha: Victoria Publishing 1995, s. 100 ISBN 80-7187-006-4

⁵¹ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, J. *Přehled vývojové psychologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978-80-244-2141-4

⁵²VACÍNOVÁ, M. *Psychologie a Společenská výchova*, Praha: Victoria Publishing 1995, s. 101 ISBN 80-7187-006-4

⁵³ŘÍČAN, P., *Cesta životem*. 3vyd. Praha: Portál 2014, s.145 ISBN 978-80-262-0772-6

⁵⁴ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, J. *Přehled vývojové psychologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978-80-244-2141-4

3.4 Mládež

Mládež lze spojit s kategoriemi pubescence a adolescence, které se ohraničuje časovými intervaly 11 – 15 let pro pubescence a od 15 – do 20 let u adolescence. Mládež lze charakterizovat zralostí, kde se v jejím průběhu ukončuje tělesný růst. Tato proměna je tou nejdůležitější proměnou dospívání. Pro mládež je typické utváření vrstevnických vztahů, kdy se jedinci začleňují do různých skupin. Během tohoto období se od mládeže, aby zvládlo základní znalosti a dovednosti, které použijí v průběhu svého budoucího života. Musí se rozhodovat v různých oblastech a etapách svého života, co se týká budoucnosti a studia. Pubescenti i adolescenti se v mnohých rozhodnutích vzbouří proti ostatním i proti svým rodinám a snaží si stát za svým rozhodnutím bez ohledu na následky. Myšlení je v tomto věku odlišné od myšlení dětí. Pubescenti myslí a uvažují o skutečnostech, ale i o úsudcích.⁵⁵

Vývojové změny dospívání, které mládež prodělává, se odrážejí jak do tělesné tak do duševní oblasti jedince. Tvoření pojmů již není dle předlohy, jak měli doposud promítány, ale jsou schopni chápat i obtížnější pojmy a zamýšlet se nad významy zlo, pravda, lež, závist nebo úspěch. Mládež se tak dostává do stavu, kdy musí o svých rozhodnutích přemýšlet a musí zvažovat i jiné možnosti řešení. K rozvoji nových, hlubších zájmů napomáhá rozvoj tvůrčí fantazie. U některých jedinců dochází k citové nestálosti a změn nálad.

Doznívání puberty přispívá ke zklidnění duševního života. Myšlení a jeho úroveň umožňuje kritický pohled na osobnost, vlastního postoje a přesvědčení. Prohlubuje se touha po nezávislosti a samostatnosti. Tato změna se může projevit i autority dospělých a to v záporném směru.

⁵⁵ŘÍČAN, P., *Cesta životem*. 3vyd. Praha: Portál 2014, s. 169-170 ISBN 978-80-262-0772-6

V oblasti poznávacích procesů dochází k rozvoji abstraktního myšlení. Práce s některými pojmy je jednodušší díky probíhajícímu zobecňování. Během studií je možné navazovat nové poznatky, a to díky logickému myšlení. Mládež je ve škole během výuky schopna prověřovat různé domněnky a řešit problémy.

Období adolescence lze charakterizovat přípravou na povolání a vstupem do společnosti dospělých.⁵⁶

3.5 Rodinná výchova

Významným činitelem ve vývoji psychiky je soustavné, cílevědomé, plánovité působení starší generace na generaci mladší. Protože výchova není pouze předávání nových poznatků, ale i zkvalitňování veškerého duševního života. Proto je nutné začít s výchovou ihned, jakmile dítě začne duševně žít, a to je v okamžiku narození.

Rodina působí na dítě od počátku jeho vývoje. V době, kdy je nejovlivnitelnějším. Postoje, názory a řešení situací, které dítě získává od svých rodičů, si bere do budoucnosti a uplatňuje je i ve svém životě. Rodina je hlavním činitelem, který utváří psychiku dítěte. Rodina má povinnost dávat dítěti dostatek podnětů, které mají kladně stimulovat jeho psychiku, aniž by nepříznivě ovlivnily duševní život dítěte.

Každá rodina by měla dítěti zajistit pocit bezpečí a jistotu rodičovské lásky. Bez toho nemůže docházet k rozvoji citového života. Dítě potřebuje v rodině nalézt svou oporu, když je bezmocné, když potřebuje pomoc, ochranu a pochopení. Potřebuje mít v rodině citové zakotvení.

Pro každé dítě je velkým psychickým náparem rozvod. Rozvrat v rodině naruší citovou rovnováhu dítěte a zbaví ho vnitřní jistoty. Dítě má v matce a v otci svou hlavní oporu a při rozvodu se cítí opuštěné, bývá zneklidněné a často kolísá mezi matkou a otcem.

Nezastupitelnou úlohu a zodpovědnost ve výchově dětí mají rodiče, kteří by měli být příkladem svým dětem, co se týče osobního života a chováním.⁵⁷

⁵⁶VACÍNOVÁ, M. *Psychologie a Společenská výchova*, Praha: Victoria Publishing 1995, s. 100-103 ISBN 80-7187-006-4

⁵⁷VACÍNOVÁ, M. *Psychologie a Společenská výchova*, Praha: Victoria Publishing 1995, s. 103. ISBN 80-7187-006-4

4 VOLNÝ ČAS

V této kapitole bych ráda objasnila definici volného času a jeho rozdělení na aktivní a pasivní využití volného času. Dále bych chtěla uvést instituce se zaměřením na volnočasové aktivity.

4.1 Definice a význam volného času

„Volný čas (angl. Leisure time, franc. Le loisir) je čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život.“⁵⁸

Volný čas se také vymezuje jako čas, který zbývá po splnění pracovních povinností. Přesněji se jedná o činnost, které se člověk zúčastní na základě svého svobodného rozhodnutí. Volný čas přináší příjemné zážitky a uspokojení. Do této kategorie zařadíme odpočinek, rozvoj osobnosti, zábavu.

V historii se pojem volný čas začal používat až v době osvícenství. Ve starověku ovšem existoval čas po práci, který se trávil odpočinkem, kultem nebo zábavou.⁵⁹

Francouzský sociolog volného času Joffre Dumazedier (1915 – 2002) považuje volný čas za součást života předchozích civilizací, ale nalézá ho již u aristokracie antického Řecka. Charakterizuje ho jako svobodnou volbu účasti na jeho aktivitách, poskytování radosti a uspokojování osobních potřeb.⁶⁰

Dříve dětem stačila křída a švihadlo, postupem času jsou děti ve výběru volnočasových aktivit stále náročnější. Veškeré aktivity, které dobře známe, vystřídal počítač a televize, u nichž děti tráví stále více času.

⁵⁸HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál 2004, s.13. ISBN 80-7178-927-5

⁵⁹HOFBAUER, B. *Kapitoly z pedagogiky volného času. Soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2008. ISBN 978-80-7394-240-3

⁶⁰HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál 2004, s.13. ISBN 80-7178-927-5

Mezi předpoklady rozvoje volného času patřil růst rozsahu, zkracování pracovní doby u dospělých, rozšiřování celkového objemu volného času celé populace i kumulace volného času do měst, jejichž počet obyvatel rychle rostl celkově i vzhledem k celé populaci.⁶¹

Současný vývoj volnočasových aktivit dětí a mládeže není společností vnímán příliš pozitivně. Všeobecně převládá názor, že se prohlubuje spíše pasivita, konzumnost a nenáročnost aktivit. Sledování televize se považuje za každodenní aktivitu, tím se frekvence aktivit snižuje. Mezi týdenní aktivity patří poslech hudby, četba časopisů, schůzky s přáteli a nicnedělání. Měsíční frekvenci zahrnují návštěvy kina, studium a mimoškolní vzdělávání. Závažným se jeví snižování podílu volného času, který mládež stráví při vzdělávání.

Kvalitní náplň volného času samozřejmě nevyřeší všechno, ale když výchovou rodičů mládež má pestrou nabídku aktivit je šance, že v něčem bude dítě úspěšné. Zmenšuje se tím také pravděpodobnost, že se dostane do nepříjemných situací, konfliktů nebo do nesprávné party. Aktivní trávení času musí splňovat funkce, kterými jsou aktivní přístup dětí a mládeže, kompenzace jednotvárné zátěže při vyučování, dlouhém sezení, nerovnoměrném zatěžování jednotlivých oblastí mozku a nervové soustavy a posilování zdravého způsobu života a zdraví. Důležitý pro volnočasové aktivity dětí je také důležitý pohyb na čerstvém vzduchu spojený s fyzickou aktivitou, společenská činnost prováděná v co nejvyšší míře venku při pohybové aktivitě a zábavná kompenzující duševní napětí a přispívající k rozvoji osobnosti.

Často se lze ovšem setkat s nezájmem dětí o aktivitu v mimoškolním čase. Mezi hlavní důvody patří i to, že děti nejsou se svým stylem života v rodinách nebo přístupem k pohybovým a ostatním volnočasovým aktivitám doma motivovány k těmto činnostem. Jedním z důvodů, proč děti nemají pozitivnější návyky týkající se volného času, je přístup jejich rodičů a dalšího okolí. Odráží se zde i rozmanitost ve vnímání volného času ze strany matky a otce, přitom rodiče a prarodiče se pro děti často stávají vzorem.⁶²

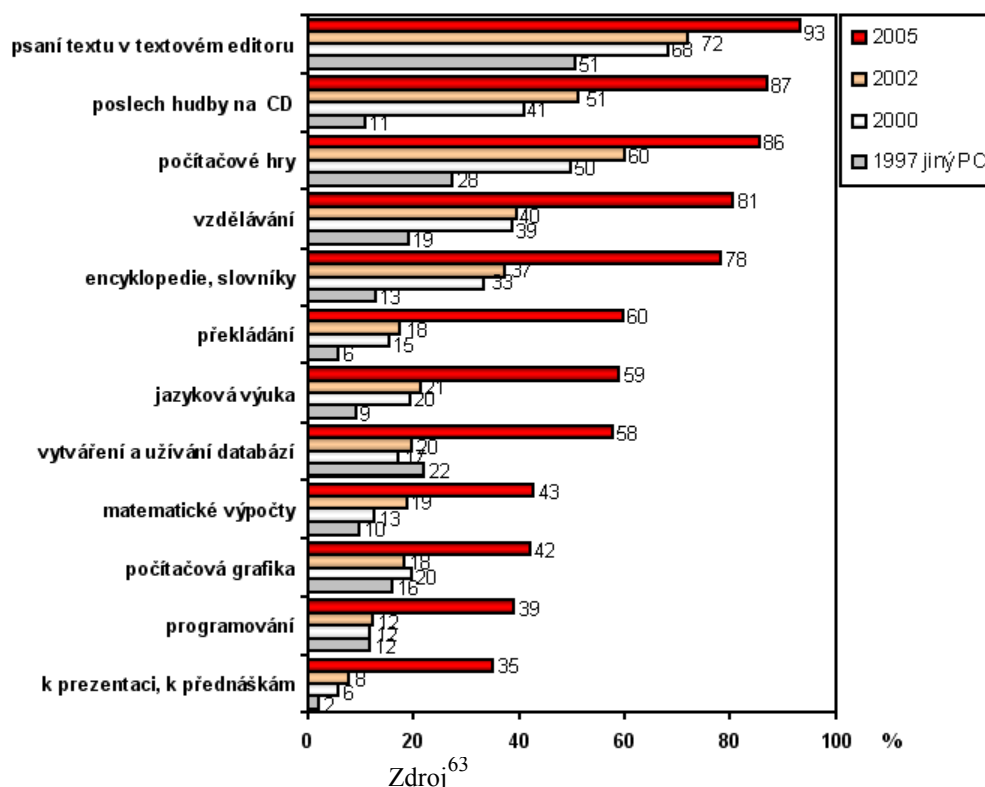
⁶¹HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál 2004, s.15. ISBN 80-7178-927-5

⁶²HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál 2004, s.17. ISBN 80-7178-927-5

Dříve byly rodinné systémy stabilní a zkušenosti se předávaly z generace na generaci, což se v dnešní době vyskytuje jen z mála. Rodiny spolu trávily více času než dnes. V důsledku společenských a ekonomických proměn však došlo k mnoha změnám hodnotového systému a některé materiální hodnoty jsou podceňovány nebo opomíjeny.

Tabulka 2: Proměny ve využívání počítače mládeží (2007)

Využívání PC, v letech 1997, 2000, 2002 a 2005 ve věkové skupině 15 - 23 let

Negativní dopad na děti má čas trávený se svými rodiči. Dítě nepotřebuje mít drahé věci, kterými se řada rodičů snaží svým dětem vynahradit čas, který s nimi nestráví. Děti potřebují vědět, že mají ve svém životě vzor a oporu, která je v tomto věku velice důležitá. Rodič má právo a někdy i povinnost odmítnout to, co dítě dělá, pokud s jeho chováním nesouhlasí.⁶⁴

Zaměstnání pubescentů ve volném čase odpovídá jejich větší rozumové i celkové vyspělosti a má - vedle školy – stále rostoucí význam pro vývoj všech složek osobnosti.

⁶³LUPA. *Proměny ve využívání počítače mládeže*. [online]. 2011. [cit.2015-01-17] Dostupné z:<http://www.lupa.cz/clanky/cesko-a-socialni-site-v-cislech/>

⁶⁴MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ. *Volný čas a prevence u dětí a mládeže*. Praha [online]. 2012, [cit.2015-01-26] Dostupné z:<http://www.aplikace.msmt.cz/PDF/Volnycas.pdf>

4.2 Instituce nabízející volnočasové aktivity

Většina škol má ve své škále nabídek spoustu aktivit pro trávení volného času formou nepovinných předmětů a kroužků. Školní tělesná výchova je také důležitým prvkem modelujícím vztah dětí k volnočasové tělesné aktivitě ve sportovních klubech nebo asociacích a k neorganizovanému sportování dětí a mládeže.⁶⁵

U dětí a mládeže se rozlišují různé formy aktivit. Fyzická aktivita realizovaná organizovanou tělovýchovou a sportovní činností a neorganizovanou tělovýchovou a sportem a zájmová činnost s účastí na práci ve výtvarných, přírodovědeckých, technických a hudebních kroužcích.⁶⁶

Pro rozvoj volného času dětí jsou zde mimo vyučování a rodiny také další důležitá zařízení. Prvním z typů jsou zařízení školská. Hlavní místo mezi nimi zaujímá školní družina, která s dětmi napřímo pracuje a rozvíjí jejich myšlení na základě strategického programu. Dále jsou to školní kluby, které fungují na podobných principech, avšak jsou určeny pro děti na druhém stupni základní školy. Pedagogičtí pracovníci se věnují dětem také v Domech dětí a mládeže či podobných zájmových sdruženích.⁶⁷

Mezi zařízení vzdělávacího zájmového typu patří základní umělecké školy, které rozvíjejí specifické vlastnosti a talent dítěte. Dále se na rozvoji dítěte podílejí jazykové školy, které se opět zaměřují na specifický rozvoj dítěte. Další skupinou organizací, které sdružují děti v mimoškolním čase je Sokol, Pionýr nebo Junák, jež vzdělávají děti a mládež jak v teoretickém, tak praktickém směru a propojují nesčetný počet oborů. V rámci tohoto směru se zaměřuje dále Český rybářský svaz, kroužky mladých dobrovolných hasičů, Český svaz včelařů a také Česká tábornická unie.⁶⁸

V neposlední řadě se na organizaci volného času podílí také organizace náboženského charakteru. Tyto se věnují především rozvoji mezilidských vztahů ve vztahu k církvi

⁶⁵ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ. *Volný čas a prevence u dětí a mládeže*. Praha [online]. 2012, [cit.2015-01-26] Dostupné z:<http://www.aplikace.msmt.cz/PDF/Volnycas.pdf>

⁶⁶ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ. *Volný čas a prevence u dětí a mládeže*. Praha [online]. 2012, [cit.2015-01-26] Dostupné z:<http://www.aplikace.msmt.cz/PDF/Volnycas.pdf>

⁶⁷ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ. *Volný čas a prevence u dětí a mládeže*. Praha [online]. 2012, [cit.2015-01-26] Dostupné z:<http://www.aplikace.msmt.cz/PDF/Volnycas.pdf>

⁶⁸ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ. *Volný čas a prevence u dětí a mládeže*. Praha [online]. 2012, [cit.2015-01-26] Dostupné z:<http://www.aplikace.msmt.cz/PDF/Volnycas.pdf>

prostřednictvím četby i společenské aktivity a hry.⁶⁹

Instituce s volnočasovou aktivitou

- občanská sdružení dětí a mládeže
- občanská sdružení a další nevládní organizace pracující s dětmi a mládeží
- tělovýchovné spolky
- školní družiny
- školní kluby
- střediska pro volný čas (Domy dětí a mládeže a Stanice zájmových činností)
- komerční organizace⁷⁰

4.3 Aktivní využívání volného času.

Aktivní využití volného času musí splňovat následující funkce:

- aktivní přístup dětí a mládeže k provádění činnosti
- kompenzace jednotvárné zátěže (při vyučování, dlouhém sezení, nerovnoměrném zatěžování jednotlivých oblastí mozku a nervové soustavy apod.)
- posilování zdravého způsobu života a zdraví
- u dětí a mládeže se rozlišují následující formy aktivit:
- fyzická aktivita realizovaná organizovanou tělovýchovou a sportovní činností a neorganizovanou tělovýchovou a sportem
- zájmová činnost s účastí na práci ve výtvarných, přírodovědeckých, technických hudebních kroužcích apod.
- pohyb na čerstvém vzduchu spojený s fyzickou aktivitou (turistika, práce na zahradě)
- společenská činnost prováděná v co nejvyšší míře venku a při pohybové aktivitě
- zábava kompenzující duševní napětí a přispívající k rozvoji osobnosti⁷¹

⁶⁹MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ. *Volný čas a prevence u dětí a mládeže*. Praha [online]. 2012, [cit.2015-01-26] Dostupné z:<http://www.aplikace.msmt.cz/PDF/Volnycas.pdf>

⁷⁰MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ. *Volný čas a prevence u dětí a mládeže*. Praha [online]. 2012, [cit.2015-01-26] Dostupné z:<http://www.aplikace.msmt.cz/PDF/Volnycas.pdf>

Základním prvkem zdravého životního stylu je odpočinek. Odpočinek je o prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže. Potřeby aktivního trávení volného času je tím, jak k aktivní formě odpočinku přistupuje rodina, škola a další subjekty realizující volnočasové aktivity mládeže.⁷²

Aktivní využívání volného času můžeme dělit na:

- *Aktivní a receptivní:* aktivní jsou zájmy, při kterých se vyvíjí určitá činnost, receptivní jsou zájmy, při kterých dítě pouze vnímá. Obé činnosti se mohou prolínat a tak dosahovat u dítěte maximální mozkové aktivity.
- *Hluboké a povrchní:* hloubka zájmu je určena úsilím, které musí dítě vykonat pro danou aktivitu.
- *Krátkodobé, přechodné a dočasné + trvalé:* zájmy dělíme dle času jejich trvání a vývoje ve vztahu dítěte k nim
- *Jednostranné a mnohostranné:* zájmy rozlišujeme dle náročnosti na koncentraci
- *Žádoucí a nežádoucí:* tyto zájmy rozlišujeme dle společenských norem a tradičních základů, na kterých stojí rodina dítěte.⁷³

V oblastech volnočasových aktivit dětí a mládeže hraje důležitou roli škola. Jak již bylo uvedeno, škola nabízí různé možnosti trávení volného času. Významnou úlohu má rodina a zázemí, ve kterém děti vyrůstají. Naši rodiče si pamatují, jak trávili čas, když byli v dětských letech. Nebyla tu žádná možnost počítačů, televizí a ani mobilů.

Mnozí rodiče se nezajímají o volný čas svých dětí. Často ani nevědí, čím se jejich děti ve volném čase zabývají a s kým se baví. Je stále více rodičů, kteří nemohou svým dětem nabídnout řadu aktivit vzhledem k jejich finanční situaci. Volný čas děti mohou trávit mimo školu i rodinu individuálně ve skupině vrstevníků.⁷⁴

⁷¹MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ. *Volný čas a prevence u dětí a mládeže*. Praha [online]. 2012, [cit.2015-01-26] Dostupné z:<http://www.aplikace.msmt.cz/PDF/Volnycas.pdf>

⁷²MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ. *Volný čas a prevence u dětí a mládeže*. Praha [online]. 2012, [cit.2015-01-26] Dostupné z:<http://www.aplikace.msmt.cz/PDF/Volnycas.pdf>

⁷³PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6

⁷⁴HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál 2004, s.17. ISBN 80-7178-927-5

Důležité je vytvářet podmínky pro smysluplné využívání volného času dětí a mládeže a vytvářet odpovídající legislativní a ekonomické nástroje na stimulaci kvalitní nabídky a naplnění volnočasových aktivit. Zpracovat a realizovat systém vzdělávání pedagogů volného času i dobrovolných vedoucích občanských sdruženích s ohledem na relaxační, výchovnou, socializační a preventivní funkci volnočasových aktivit.⁷⁵

4.4 Pasivní trávení volného času

Sociálně patologické jevy pasivního trávení volného času jsou u dětí a mládeže podmíněny vlivem rodiny, osobnostními vlivy, vlivy subkultury a společenskými vlivy.

Děti, které patří do skupiny se zvýšeným rizikem výskytu společensky nežádoucích jevů:

- děti, které jsou chronickými sledovači televize, filmů a počítačových her,
- děti a mládež, které bloudí po ulicích a ubíjejí svou nudu,
- mládež vyhledávající dramatické a dobrodružné aktivity zástupným způsobem pomocí násilí, kriminality, drog a alkoholu.

Zde se projevuje také tlak masové kultury, který působí na děti a mládež. Každodenní sledování televize a televizních reklam nepřispívá pozitivně k rozvoji osobnosti.

Velmi často se diskutuje o vlivech filmů, televize a počítačových her na psychiku dítěte. Vedle toho, že děti, kteří se nazývají chroničtí sledovači těchto médií jsou poškozováni na zdraví, je poškozován i jejich pohybový aparát, zrak, oběhový systém, nervová soustava a jiné orgány, jsou tito mladí jedinci konfrontováni s násilím.⁷⁶

⁷⁵HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál 2004, s.9. ISBN 80-7178-927-5

⁷⁶HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál 2004, s.17. ISBN 80-7178-927-5

Určitá míra zalíbení v akčních filmech a videohrách nemusí být příznakem problému. Je však důležité, aby byla tato záliba kompenzována pozitivním vlivem rodiny, školy a jinými aktivitami ve volném čase. Řešením není zakázání násilnických filmů ani používání tzv. V-chipů, které rodičům umožní určitý nevhodný program pro mládež zablokovat. Ve zvýšené míře ohrožení těchto nástrah jsou děti, které žijí ve funkční rodině, kde s dětmi rodiče tráví svůj volný čas a televizi k vyplnění zábavy nepotřebují. Nedochází tak k úpadku kultury a děti nejsou tak zahlceny televizními a internetovými informacemi.⁷⁷

⁷⁷HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál 2004, s.13. ISBN 80-7178-927-5

5 VLIV SOCIÁLNÍCH SÍTÍ NA MLÁDEŽ

Jak již bylo uvedeno, sociální sítě mohou mít na děti a mládež velký vliv. V této kapitole se budeme věnovat otázce, které z vlivů mohou děti a mládež potkat. Jedním z vlivů mohou být i rodiče, protože i jim se může stát, že nevědomky své dítě riziku vystaví. Lidé většinou zapomínají, že v anonymním online prostředí se kdokoliv může vydávat za kohokoliv.

Jak zmínil Marc Prensky na své internetové stránce „*Počítačové hry, Internet, mobilní telefony atd. jsou pro děti stejně přirozené jako reálné prostředí, např. stromy.*“⁷⁸

Velký počet dětí ve školním věku mají své internetové stránky, na které sdílí své fotografie, videa a jiné informace, protože na sebe chtějí upozornit a chtějí, aby jejich obsah viděli jejich vrstevníci a ohodnotili jejich práci.⁷⁹

Dle statistického úřadu bylo zjištěno, že za rok 2012 vlastnilo 67% dětí a mládeže počítač a 91% domácností, ve kterých se mládež nachází, dále 96 % domácností používá vysokorychlostní připojení internetu.⁸⁰

5.1 Závislost na internetu

V České republice je celková internetová populace vypočtena na 6,3 milionu online uživatelů. Nejčastěji se internet používá k získávání informací o produktech, informace o práci nebo studiu. Nejvíce uživatelů využívá internet pro zábavu. Mládež ve věku od 16 do 19 let vyrůstala v době internetové sféry a život bez internetu si již nedokáže představit. Internet je pro ně především místem zábavy. Většina dětí a mládeže mají internet ve svých mobilních zařízeních, tudíž jsou neustále online.⁸¹

⁷⁸PRENSKY, M. *A New Way To Look At Ourselves and Our Kids*. Digital Natives, Digital Immigrants,]. 2011, [cit.2015-01-26] Dostupné z:<http://www.marcprensky.com/writing>

⁷⁹PRENSKY, M. *A New Way To Look At Ourselves and Our Kids*. Digital Natives, Digital Immigrants,]. 2011, [cit.2015-01-26] Dostupné z:<http://www.marcprensky.com/writing>

⁸⁰ECKERTOVÁ, L. A D. DOČEKAL, *Bezpečnost dětí na internetu*. Brno: Computer press, 2013, s. 21. ISBN 978-80-251-3804-5

⁸¹ECKERTOVÁ, L. A D. DOČEKAL, *Bezpečnost dětí na internetu*. Brno: Computer press, 2013, s. 22. ISBN 978-80-251-3804-5

Bezpečnost na internetu je téměř mizivá. Na sociální síti Facebook je potřeba k vytvoření profilu jméno, příjmení, místo bydliště a datum narození. Dle těchto informací jsou lidé viditelnými všem uživatelům. Fotografie, videa a zprávy lze odesílat pomocí emailů, aniž by to viděl další počet lidí.

Jan Šikl zdůrazňuje úlohu výchovy, tedy chování rodičů v závislosti na závislostním chování dětí. Jako jeden z nejdůležitějších prevenčních prvků určil podstatu vícezdrojovosti – tedy dát dítěti možnost čerpat informace a vstupy z více různých zdrojů, což jim umožňuje právě volný čas.⁸²

Závislost na internetu se dá považovat za největší vliv. Děti se obvykle stávají závislými na internetu díky času, který na něm stráví.

Velký problém nastává, když nadměrné užívání internetu přináší do života jedince komplikace v různých oblastech. Jedná se o osobní život, psychologické fungování v rodinných nebo společenských vztazích a ve školním či pracovním prostředí.⁸³

V této závislosti se vymezují oblasti, na kterých jsou nejčastěji děti a mládež závislé. Jedná se především o:

- **Kybervztahy a online komunikace** – do této skupiny se řadí navazování vztahů prostřednictvím emailů, chatů, Facebook, MySpace a jiných sociálních sítí, které jsou na internetu dostupné. Potíže nastávají, když se virtuální vztahy stanou důležitějšími než osobní vztahy s rodinou, kamarády a svými spolužáky. Online vztahy mohou být pro děti a mládež častěji intenzivnějšími než ty skutečné, které mají ve své realitě. Během navazování kontaktů mohou zapojit svou fantazii a naplnit si své sny. Během online života se neseťkají se skutečnými problémy, které mají například v rodině a nebo ve škole a které nemusí řešit. O to větším problémem je postavit se realitě a naučit se věci řešit normálně v osobním životě a ne tím, že zrovna v tu danou chvíli napíšou to, co uznají za vhodné a to, co se jim bude nejvíce zamlouvat. Velmi pozitivní stránkou tzv. „online života“ je lhaní. Lhaní na

⁸²JEŽKOVÁ, Z. a J. ŠTIKL. *Rizika závislostního chování u dětí a dospívajících a jejich prevence*. [online]. 2012. [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://www.sancedetem.cz/srv/www/content/pub/cs/clanky/rizika-zavislostniho-chovani-u-deti-a-dospivajicich-a-jejich-prevence-59.html>

⁸³KRČMÁŘOVÁ, B. *Děti a online rizika*. PRAHA 2012, s.19. ISBN 978-80-904-9229-28

internetu se vyskytuje u většiny dětí. Už jen k zakládání profilů, které jsou dostupné od vyššího věku. Každé dítě si může splnit své přání být chytrý, dokonalý, krásný. Pokud dochází k zjištění lhaní, děti jsou hluboce emocionálně zklamány.

- **Hraní online her** – Jedná se většinou o hry, které jsou propojeny celosvětově a do kterých se může přihlásit až tisíc lidí. Největším faktorem závislosti online her je skutečnost, že hra nemá žádný konec.⁸⁴

„Mezi hry, které bývají uváděny jako ty s největším potenciálem k rozvoji závislosti, patří například World of Warcraft či Lineage s mnohamilionovými celosvětovými členskými základnami.“⁸⁵

Psycholožka, psychoterapeutka a odbornice na oblast závislostí Magdalena Frouzová míní, že *„lákadlem a motivem stále častějšího pobytu v online prostředí je jednak vysoká atraktivita tohoto virtuálního světa, kde si každý najde přesně to prostředí, které mu vyhovuje.“⁸⁶*

Závislost na internetu je stejná závislost jako na alkoholu nebo omamných látkách. Tato nemoc má velký dopad na sociální vazby. Projevuje se nejčastěji ztrátou norem chování, rozpadem rodiny, izolovaností nebo depresemi.⁸⁷

Závislost se nejčastěji projevuje situací, kdy se u dětí a mládeže dostane internet na první místo, dále změnou nálady, kam se zařazuje pocit vzrušení, agrese, dítě přestává vnímat své okolí a je uzavřen jen do svého „online světa“. Viditelný je i abstinенční příznak, kdy je dítě nervózní z toho, že nemůže být u svého počítače. Abstinенční příznak je doprovázen i změnou nálady.⁸⁸

⁸⁴ECKERTOVÁ, L. A D. DOČEKAL, *Bezpečnost dětí na internetu*. Brno: Computer press, 2013, s. 45. ISBN 978-80-251-3804-5

⁸⁵KRČMÁŘOVÁ, B. *Děti a online rizika*. PRAHA 2012, s.37. ISBN 978-80-904-9229-28

⁸⁶FROUZOVÁ, M. Rodina, má budoucnost. [online] 2012 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://psychologie.cz/rodina-ma-budoucnost/>

⁸⁷MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2, 2010 s. 145. ISBN 978-80-7452-002-0.

⁸⁸KRČMÁŘOVÁ, B. *Děti a online rizika*. PRAHA 2012, s.19. ISBN 978-80-904-9229-28

Mezi projevy řadíme i psychologické a sociologické příznaky, ke kterým patří převážně poruchy spaní, úbytek na váze, horší školní prospěch, zhoršené soustředění na práci ve škole. U dětí se závislostí na internetu se většinou zhoršují mezilidské vztahy. Nejedná se pouze o rodinu, ale i o spolužáky a kamarády. Vysoká je i pravděpodobnost vzniku depresí.⁸⁹

5.2 Kybergrooming

Dalším vlivem může být kybergrooming = lákání obětí na schůzku. Díky skryté identitě se kybergrooming může objevit kdykoliv. S pomocí falešného profilu na sociální síti bývají děti oslovovány člověkem s úmyslem navázání důvěrných vztahů. Po dětech je poté velmi často požadovány intimní materiály. Děti útočnickům po nějaké době uvěří a nebrání se tomu řešit cokoliv. Velkým lákadlem pro děti jsou celebrity. Útočníci se snaží děti vylákat na osobní setkání s nějakou celebritou. Jedná se většinou o zpěvačky, zpěváky, herce a herečky dětských idolů.⁹⁰

Míra anonymity, kterou jedinec zažívá ve virtuálním prostředí, nemá paralelu v normálním, reálném životě. Anonymita pomáhá k překonání mnohých překážek, ke kterým patří např. strach z odhalení okolím.⁹¹

5.3 Agresivní devianti s pedofilními sklony

Stejně jako u kybergroomingu je základním prvkem identita. Ve větší míře v tomto případě je problém na straně rodičů. Chlubí se fotografiemi svých dětí i v nepříjemných situacích. Často se maminky zapojují do foto-soutěží, které jsou přístupné veřejnosti. Velkým trendem u mládeže je svlékání před objektivem, záběry pak ukládají na webové servery. Tento trend se naštěstí v České republice tolik nerozmohl.⁹²

Dětská pornografie je v České republice trestným činem. V této souvislosti jsou děti vnímány jako oběti, ale v posledních letech studia prokázala, že děti vědí, že jde o

⁸⁹KOPECKÝ, K. *Úvod do netolismu*. Olomouc. [online]. 2011. [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/dali-rizika/331-uvod-do-problematiky-netolismu/>

⁹⁰ECKERTOVÁ, L. A D. DOČEKAL, *Bezpečnost dětí na internetu*. Brno: Computer press, 2013, s. 45. ISBN 978-80-251-3804-5

⁹¹ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet*. Katedra psychologie, Fakulta sociálních studií, MU Brno, 2003, s. 85, ISBN 80-7254-360-1

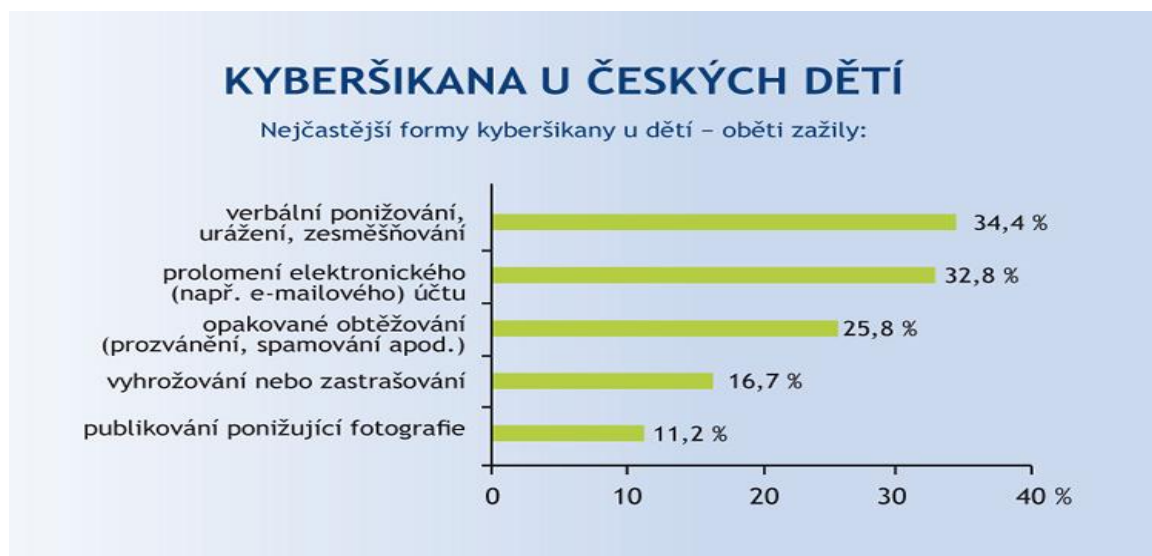
⁹²ECKERTOVÁ, L. A D. DOČEKAL, *Bezpečnost dětí na internetu*. Brno: Computer press, 2013, s. 45. ISBN 978-80-251-3804-5

trestný čin, vědí také, že o fotografie s tematikou „nahota“ je velký zájem a již se prokázaly případy, kdy děti tyto své „nahé“ fotografie vyměňovaly za finanční obnos.⁹³

5.4 Kyberšikana

Kyberšikana je chování, které odpovídá klasické šikaně s rozdílem, že kyberšikana je prováděna pomocí elektronických prostředků, emailů a sociálních sítích. Šikana přes internet stejně jako internet nezná své hranice. Do kyberšikany počítáme také šikanování prostřednictvím mobilního telefonu. Kybernetická šikana má nejčastěji podobu úmyslného publikování nadávek, zesměšňujících informací, zveřejňování choulostivých nebo modifikovaných fotografií či videosekvencí. V kybernetickém světě nabývá „klasická“ šikana na závažnosti. Útoků se může účastnit širší okruh agresorů, jsou viditelnější pro větší publikum, na rozdíl od drobných urážek nebo fyzických útoků mají trvalejší charakter, pachatelé jsou často anonymní – a v podstatě vždy nedopadení a nepotrestaní.⁹⁴

Tabulka 3: Kyberšikana u českých dětí v číslech (2013)

Zdroj⁹⁵

⁹³KRČMÁŘOVÁ, B. *Děti a online rizika*. PRAHA 2012, s.56. ISBN 978-80-904-9229-28

⁹⁴KRČMÁŘOVÁ, B. *Děti a online rizika*. PRAHA 2012, s.57. ISBN 978-80-904-9229-28

⁹⁵KYBERŠIKANA. *Kyberšikana u českých dětí v číslech*. [online]. 2013. [cit. 2015-02-23]. Dostupné z:<http://www.sancedetem.cz>

PRAKTICKÁ ČÁST

6 VÝZKUM

6.1 Vymezení výzkumného cíle

Cílem praktické části bakalářské práce bylo zjistit prostřednictvím dotazníkového šetření, jaký vliv má Facebook a na volnočasové aktivity mládeže. Byl zkoumán vliv i jiných sociálních sítí na trávení volného času mládeže. Závěr výzkumu je zpracování výsledků a jejich grafické znázornění.

6.2 Otázky a hypotézy

Pro sestavení dotazníkového šetření je důležité stanovení výzkumných otázek a hypotéz, týkajících se zkoumané problematiky vlivu sociálních sítí na volný čas mládeže.

Výzkumné otázky

V souladu s cílem bakalářské práce byly stanoveny následující výzkumné otázky:

- 1) Tráví studenti střední školy více volného času na počítači než žáci základní školy?
- 2) Upřednostňuje mládež střední i základní školy sociální síť Facebook před jinými sociálními sítěmi?
- 3) Setkala se většina dotazované mládeže se šikanou přes internet nebo sociální sítě?
- 4) Dokáže si mládež představit svůj život bez sociální sítě Facebook?

Hypotézy

Na základě výzkumných otázek byly formulovány následující hypotézy:

Hypotéza č. 1: Studenti střední školy tráví na počítači více volného času než žáci základní školy

Hypotéza č. 2: Mládež střední i základní školy upřednostňuje Facebook před jinými sociálními sítěmi.

Hypotéza č. 3: Většina dotazované mládeže se již setkala se šikanou na internetu nebo sociálních sítích.

Hypotéza č. 4: Mládež si svůj život bez sociální sítě Facebook nedokáže představit.

6.3 Výzkumný vzorek

Zkoumaným vzorkem bylo celkem dvě stě respondentů, navštěvující Základní školu Jana Wericha v Řepích a Střední zdravotnickou školu 5. května. Na pohlaví dotazované mládeže nezáleželo, ale byla stanovena věková hranice. V případě základní školy ve věku od třinácti do patnácti let a v případě střední školy ve věku od patnácti do osmnácti let.

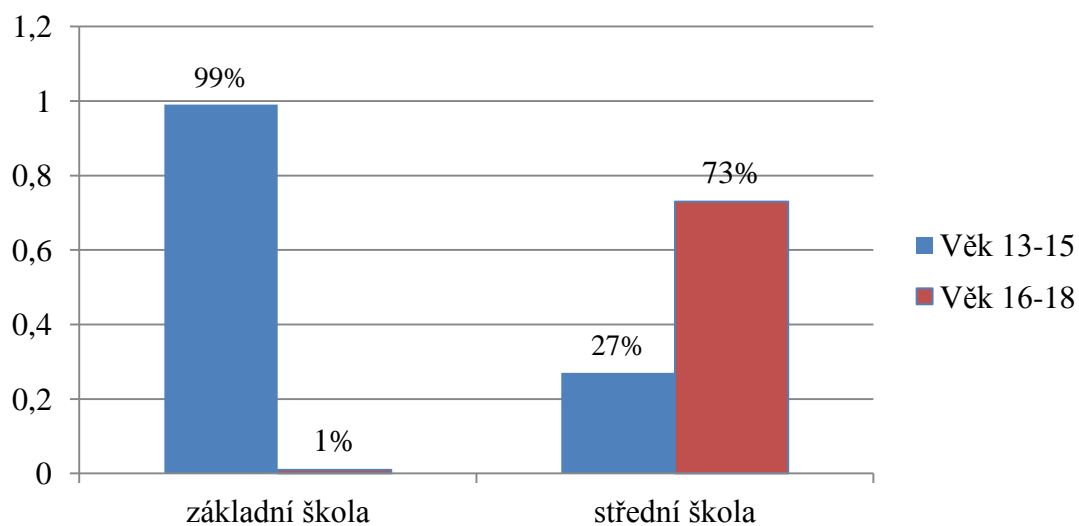
6.4 Výzkumná metodika

Pro výzkum byla použita kvantitativní metoda dotazníkového šetření. Dotazník byl sestaven z 21 otázek. Z celkového počtu bylo 15 otázek uzavřených a 6 otázek otevřených, kdy respondenti mohli zvolit jinou odpověď, než jim bylo nabízené. Dotazník byl umístěn do škol během výuky. Po získání dostatečného množství respondentů byly otázky jednotlivě vyhodnoceny, graficky znázorněny a výsledky z obou dotazníků byly zpracovány.

6.5 Výsledky výzkumu

Graf 1: Věk respondentů

„Uved'te Váš věk.“

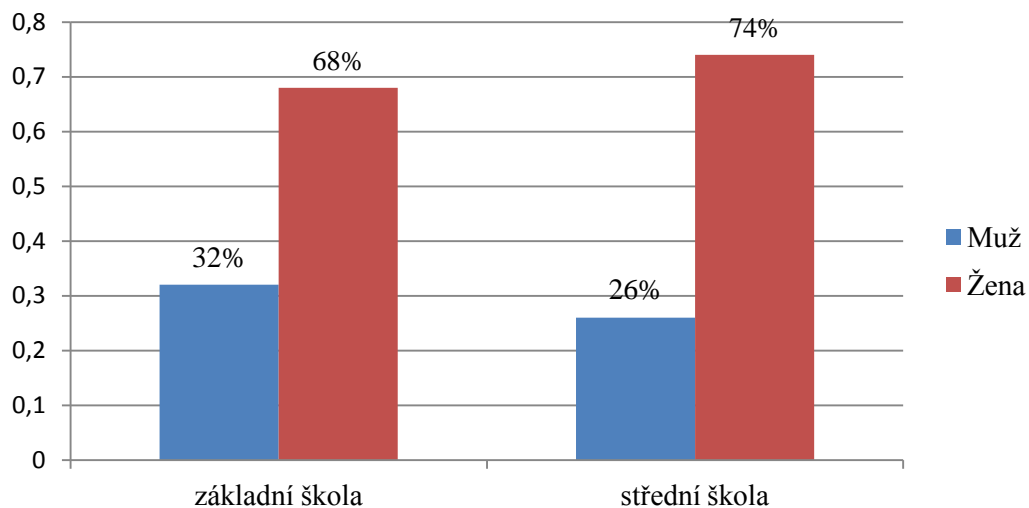
Zdroj:⁹⁶

První otázka se týkala věku respondentů. Odpovědi jsou porovnávány mezi základní školou a střední školou. Z vyplněných dotazníků bylo zjištěno, že na základní škole převažovali respondenti ve věku 13 – 15 let a na střední škole ve věku 16 – 18 let.

⁹⁶SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 2: Pohlaví respondentů

„Uved'te Vaše pohlaví.“

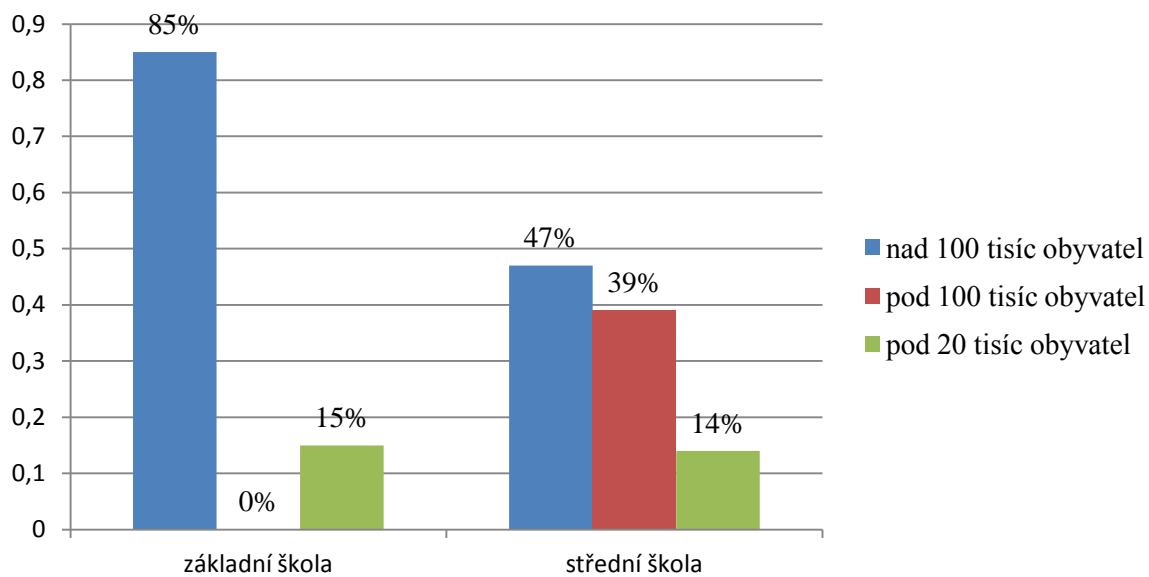
Zdroj⁹⁷

Tato otázka se týkala pohlaví dotazovaných, V obou případech převažovaly ženy nad muži. V případě základní školy odpovídalo 68% žen a 32% mužů a v případě střední školy 74% žen a 26% mužů.

⁹⁷SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 3: Místo bydliště

„V jakém městě bydlíte?“

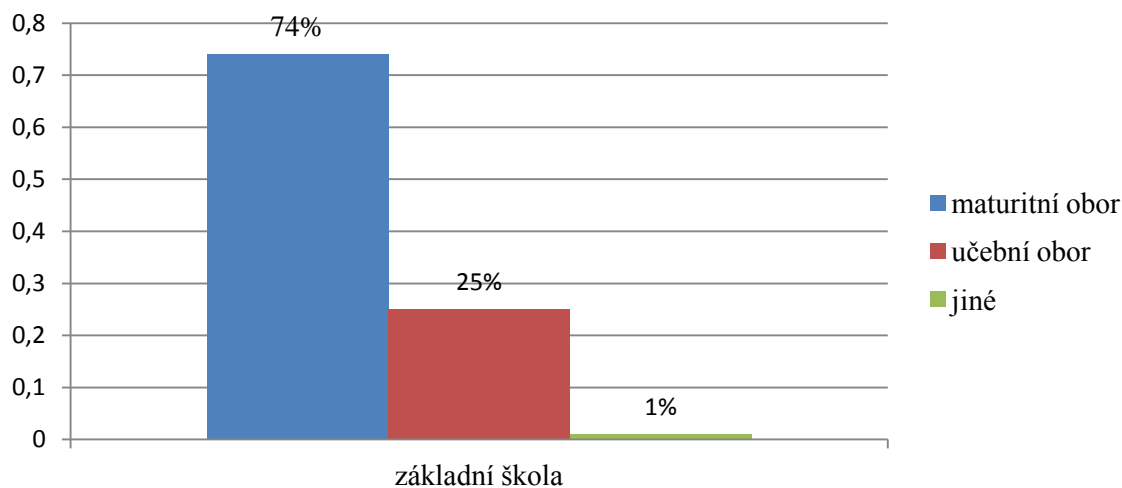
Zdroj⁹⁸

Tato otázka je poslední, která se týká kategorizace dotazovaných. Ze zjištěných výsledků vyplývá, že většina mládeže, ať už střední či základní školy, žije ve městě nad 100 tisíc obyvatel.

⁹⁸SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 4: Plány po studiu základní školy

Otázka č. 4: Jaké plány máte po ukončení základní školy? (pouze u dotazníku pro základní školu)

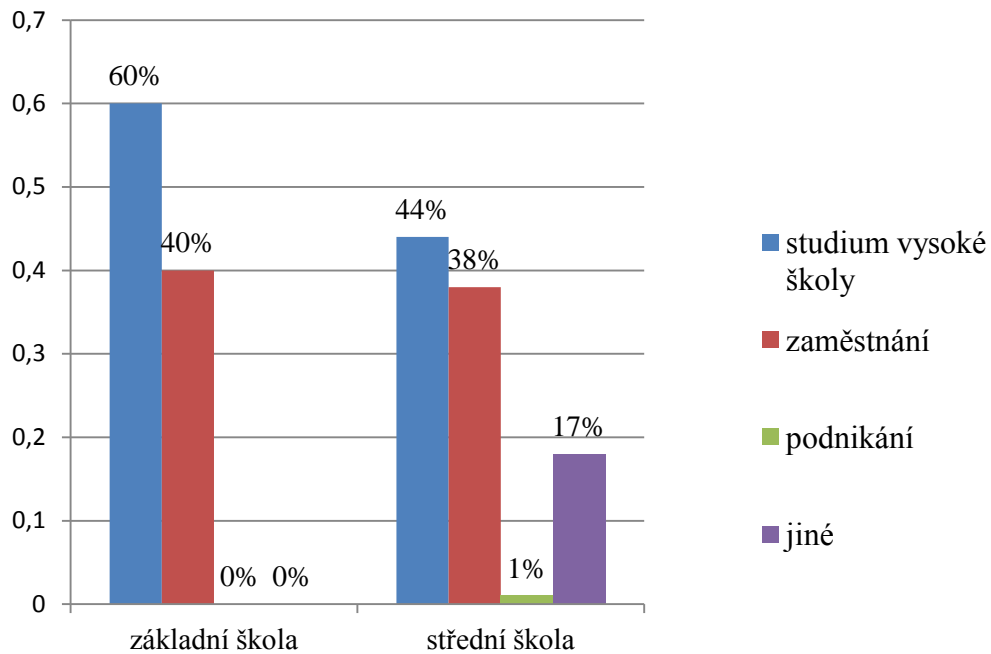
Zdroj⁹⁹

Ze zodpovězených dotazníků zaměřených pouze na základní školu bylo zjištěno, že 74% mládeže se chystá po studiu základní školy na studium střední školy zakončené maturitou. 25% dotazovaných se chystá na studium střední školy zakončené výučním listem a pouze 1% respondentů má jiné plány. Z výsledku tedy vyplývá, že většina mládeže základní školy se chystá věnovat studiu střední školy s maturitou.

⁹⁹SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 5: Plány po ukončení střední školy

Otázka č. 5: Jaké plány máte po ukončení střední školy?

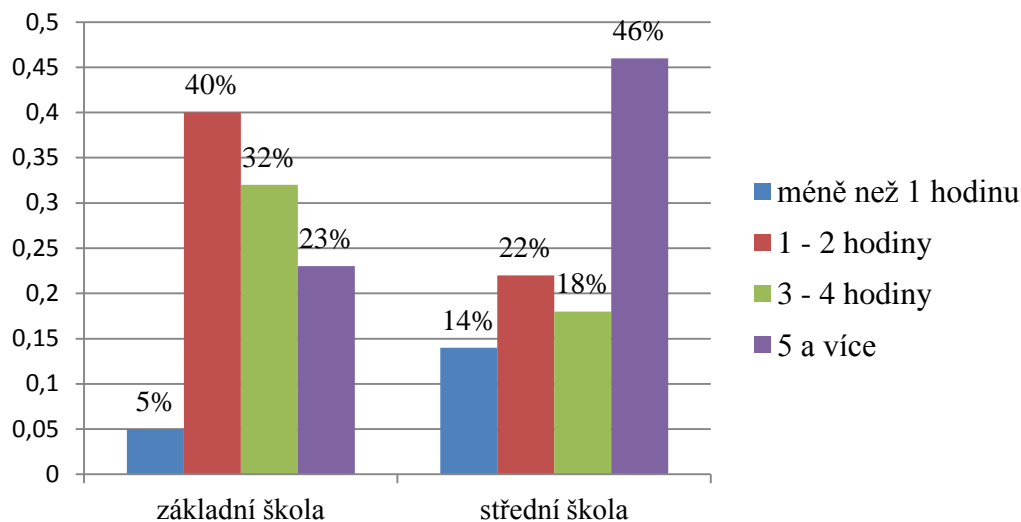
Zdroj¹⁰⁰

Výsledným grafem bylo zjištěno, že většina respondentů základní školy chce po studiu střední školy pokračovat studiem vysoké školy, oproti tomu pouze 44% studentů střední školy chce také studovat na vysoké škole. Méně než polovina dotazovaných v obou případech se chce po ukončení střední školy věnovat zaměstnání.

¹⁰⁰SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 6: Horizont trávení času na počítači

„ Kolik hodin denně trávíte na počítači? “

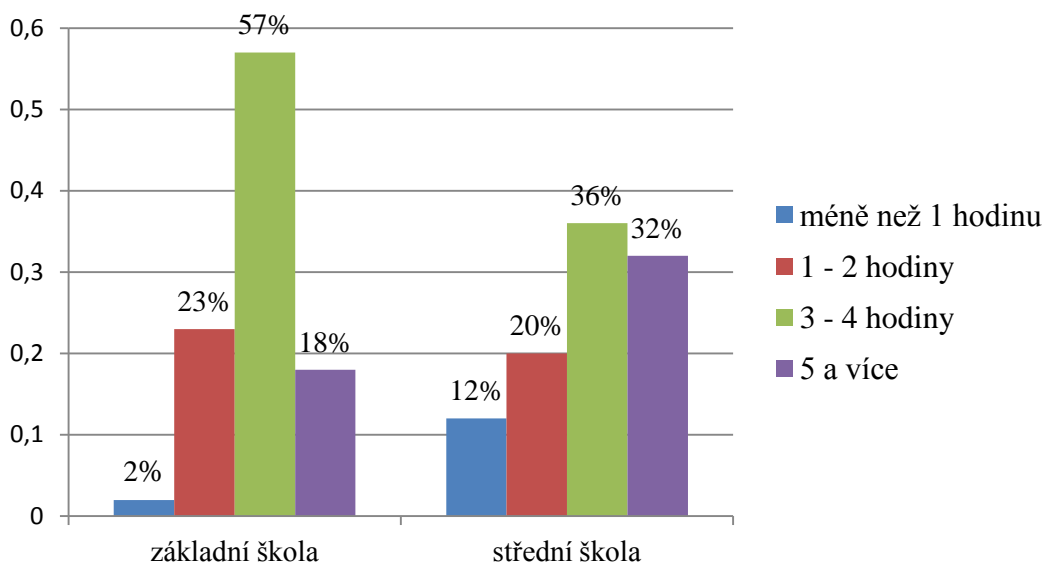
Zdroj¹⁰¹

Další otázkou dotazníkové části bylo stanovení horizontu trávení času na počítači během dne. Výsledky ukázaly, že studenti střední školy tráví na počítači více času než žáci základní školy. Až 46% dotazovaných studentů střední školy odpovědělo, že tráví na počítači 5 hodin a více denně. Z vyplněných dotazníků pro základní školu vyplývá, že 40% žáků tráví na počítači 1 – 2 hodiny denně, 32% tráví na počítači 3 – 4 hodiny denně a 23% tráví na počítači 5 hodin a více.

¹⁰¹SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 7: Horizont trávení času na internetu

„Kolik hodin denně trávíte na internetu?“

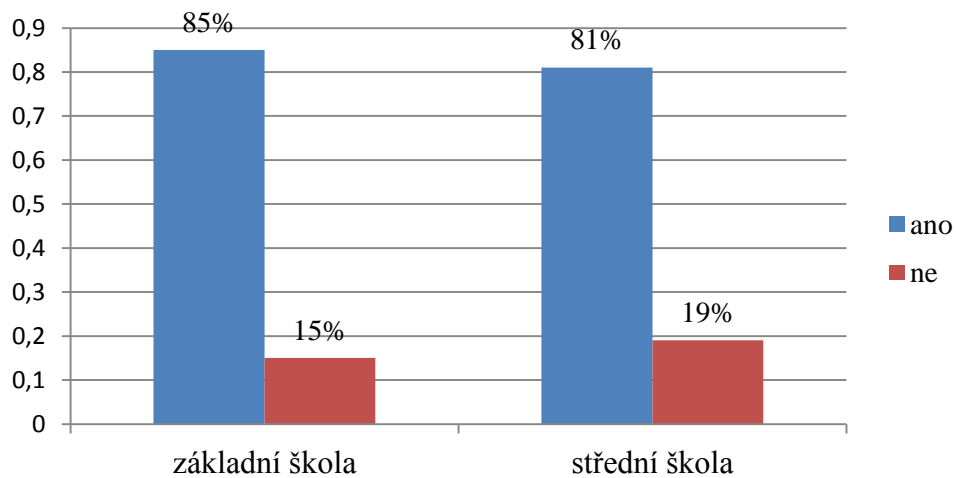
Zdroj¹⁰²

V návaznosti na zjištění ohledně trávení času na počítači během dne byla do dotazníkového šetření zahrnuta otázka, která se týká trávení času na internetu během dne. Tato otázka byla do dotazníku zařazena z toho důvodu, že téma bakalářské práce se věnuje problematice vlivu sociálních sítí, jež by bez internetu nemohly fungovat. Z výsledného grafu bylo zjištěno, že pouze 2% žáků základní školy tráví na internetu méně než hodinu denně a 57% dotazované mládeže základní školy tráví na internetu 3 – 4 hodiny denně. Co se týká studentů střední školy, ti se věnují internetu převážně 3 – 4 hodiny denně. Pouze 12% studentů střední školy tráví na internetu méně než hodinu denně. Z tohoto zjištění vyplývá, že žáci základní školy tráví na internetu více času než studenti střední školy.

¹⁰²SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 8: Užívání internetu v mobilních zařízeních

„Používáte internet ve svých mobilních zařízeních?“

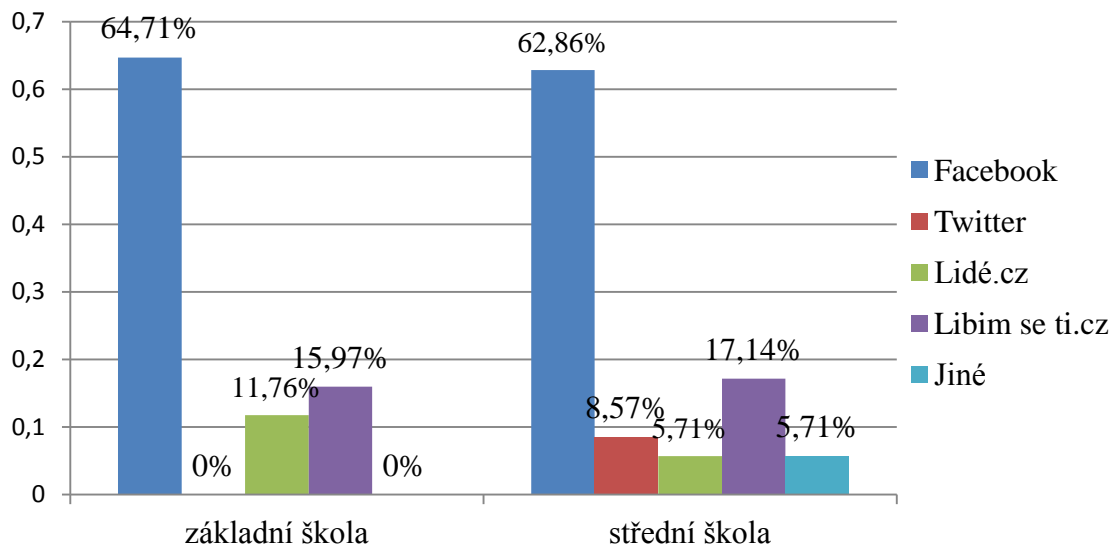
Zdroj:¹⁰³

Do dotazníku byla zařazena otázka ohledně internetu v mobilních telefonech, jelikož zadavatelka výzkumu chtěla zjistit, zda je internet součástí každodenního života mládeže. Z výsledného grafu vyplývá, že internet v mobilních telefonech používá přes 80 % dotazované mládeže, ať už na základní škole či střední škole.

¹⁰³SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 9: Preferované sociální sítě

„ Jaké sociální sítě navštěvujete nejčastěji? “

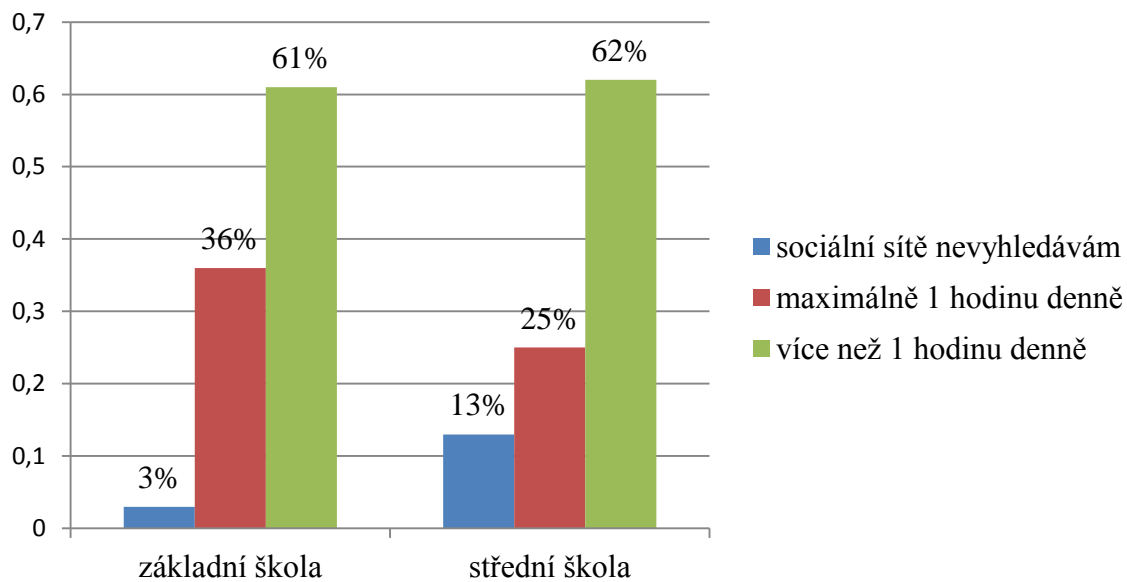
Zdroj¹⁰⁴

Nesporně důležitou součástí dotazníku byla otázka, která zjišťuje nejčastěji navštěvované sociální sítě. V obou případech mládež preferuje sociální síť Facebook. U základní školy je to necelých 65% dotazovaných a u střední školy necelých 63%.

¹⁰⁴SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 10: Horizont trávení času na sociálních sítích

„Kolik hodin denně trávíte na sociálních sítích?“

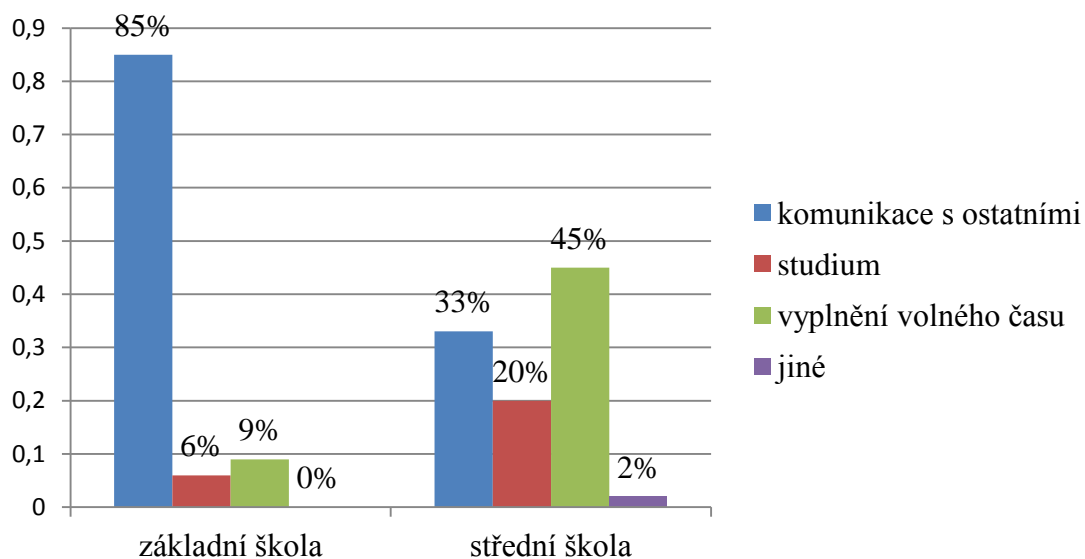
Zdroj¹⁰⁵

Otázka č. 10 zjišťovala, kolik času denně tráví mládež na sociálních sítích. Jak u základní školy, tak u střední školy tráví mládež na sociální síti převážně více než hodinu denně. V obou případech se jedná o více než 60% dotazovaných.

¹⁰⁵SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 11: Účel využívání sociálních sítí

„Za jakým účelem využíváte sociální sítě?“

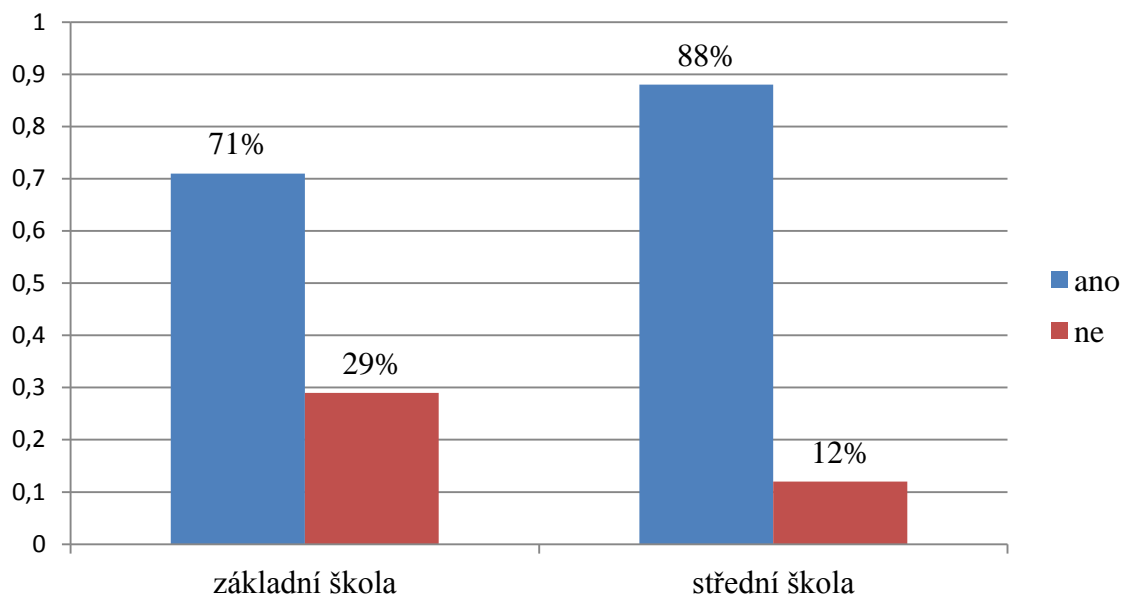
Zdroj¹⁰⁶

Z teoretické části bakalářské práce vyplývá, že sociální sítě jsou využívány převážně ke komunikaci s lidmi, tato informace byla potvrzena v empirickém výzkumu, kdy žáci základní školy využívají sociální sítě ke komunikaci s ostatními. Takto odpovědělo 85% dotazovaných. Oproti tomu studenti střední školy využívají sociální sítě převážně k vyplnění volného času.

¹⁰⁶SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 12: Vlastnění profilu na Facebooku

„Vlastníte profil na sociální síti Facebook?“

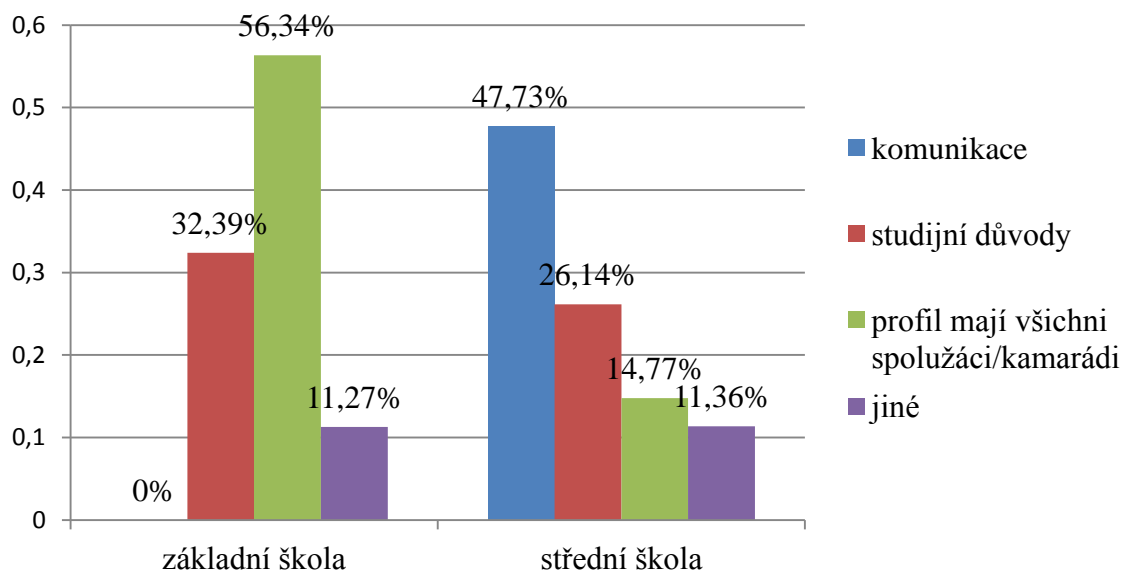
Zdroj¹⁰⁷

Jelikož se bakalářská práce zabývá problematikou sociální sítě Facebook, byla do dotazníkového šetření zařazena otázka, který zjišťuje kolik procent respondentů vlastní profil na této sociální síti. Na základní škole vlastní profil na Facebooku 71% z dotazované mládeže a na střední škole 88%.

¹⁰⁷SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 13: Důvody založení profilu na Facebooku

„Jaký byl důvod k založení Vašeho profilu na sociální síti Facebook?“

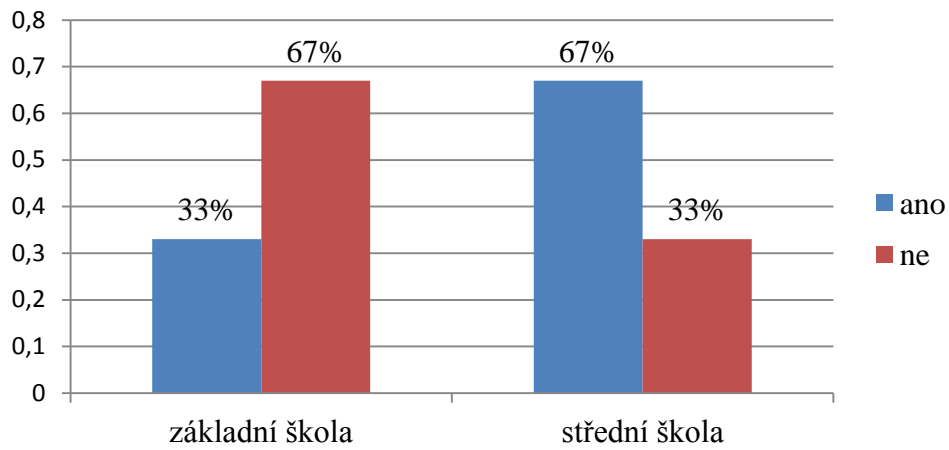
Zdroj:¹⁰⁸

Z výsledného grafu je zřejmé, že se výsledky u respondentů základní školy a střední školy značně liší. Žáci základní školy si založili profil na Facebooku převážně z důvodu napodobení svých spolužáků, z toho vyplývá, že Facebook není v tomto věku pro mládež důležitou součástí komunikace. Oproti tomu studenti střední školy své profily zakládají převážně kvůli komunikaci.

¹⁰⁸SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 14: Profily rodičů na Facebook

„Mají Vaši rodiče profil na sociální síti Facebook?“

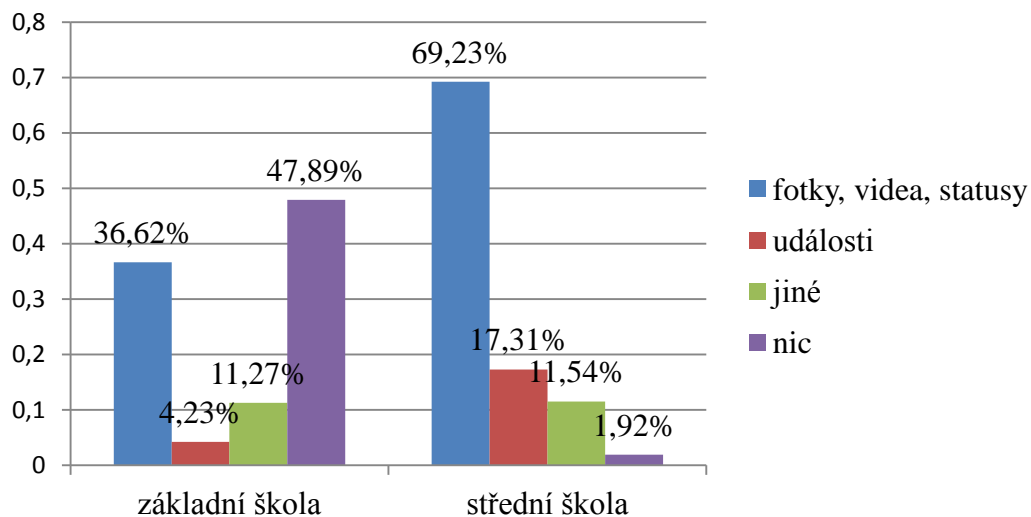
Zdroj¹⁰⁹

67% rodičů žáků základní školy vlastní profil na Facebooku oproti rodičům studentů střední školy. Tito rodiče činí 33%.

¹⁰⁹SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 15 Sdílení obsahu na Facebooku

„ Jaký obsah na sociální stránce Facebook sdílíte? “

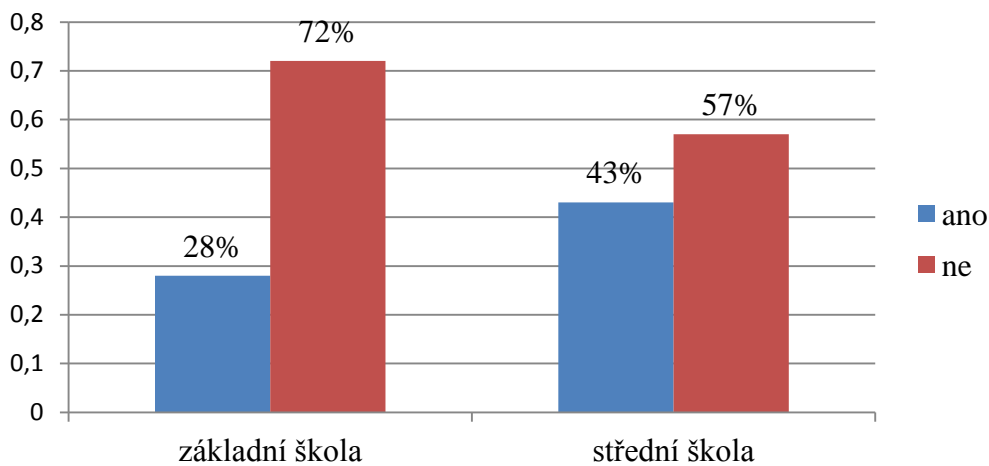
Zdroj¹¹⁰

Většina studentů střední školy sdílí na sociální síti Facebook fotografie, videa a statusy. Žáci základní školy převážně na této sociální síti nesdílí nic.

¹¹⁰SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 16: Šikana na internetu/sociálních sítích

„Měli jste někdy pocit, že jste na internetu/sociálních sítích šikanováni?“

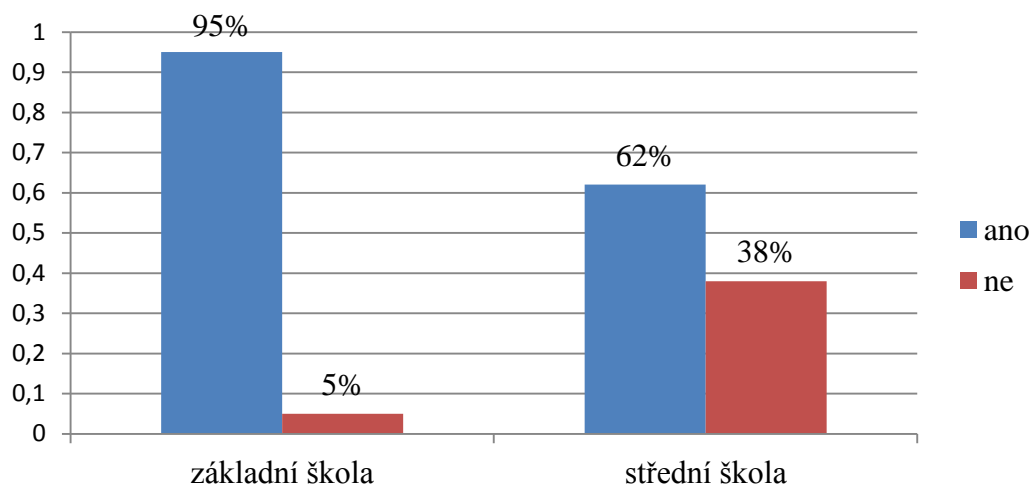
Zdroj¹¹¹

Z páté kapitoly teoretické části bakalářské práce vyplývá, že internet může být nástrojem šikany dětí a mládeže. Z tohoto důvodu byla do dotazníku zařazena otázka, jež se týká problematiky tzv. kyberšikany. V obou případech se větší procento dotazovaných se šikanou na internetu/sociálních sítích ještě neseťkalo, avšak 43% studentů střední školy uvedlo, že se již s tímto problémem setkalo. U základní školy se s kyberšikanou setkalo 28% dotazovaných.

¹¹¹SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 17: Život bez Facebooku

„Dokážete si představit svůj život bez sociální sítě Facebook?“

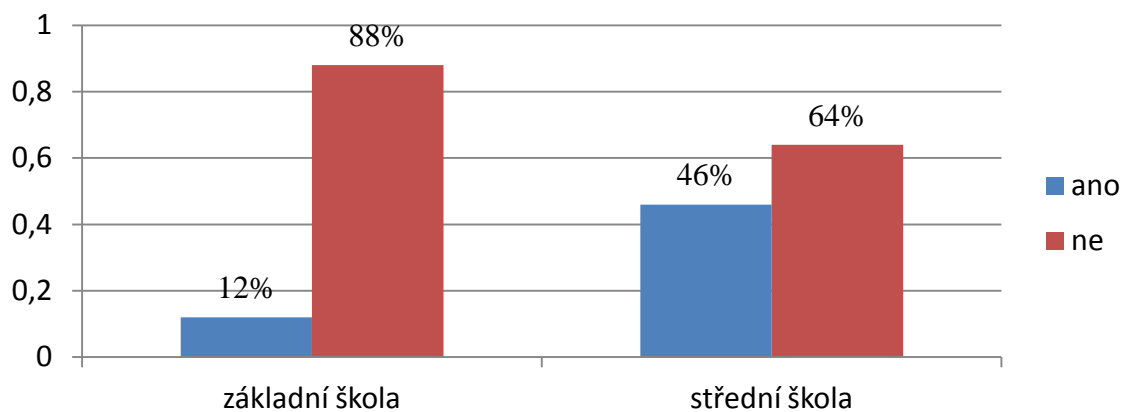
Zdroj¹¹²

Na základní škole je jasná převaha dotazovaných, kteří by si bez sociální sítě Facebook dokázali představit svůj život. V případě střední školy není převaha této odpovědi tak značná, ačkoliv 62% dotazované mládeže Facebook ke svému životu nepotřebují.

¹¹²SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 18: Bezpečnost na Facebooku

„Myslíte si, že uvádění osobních údajů na Facebooku je bezpečné?“

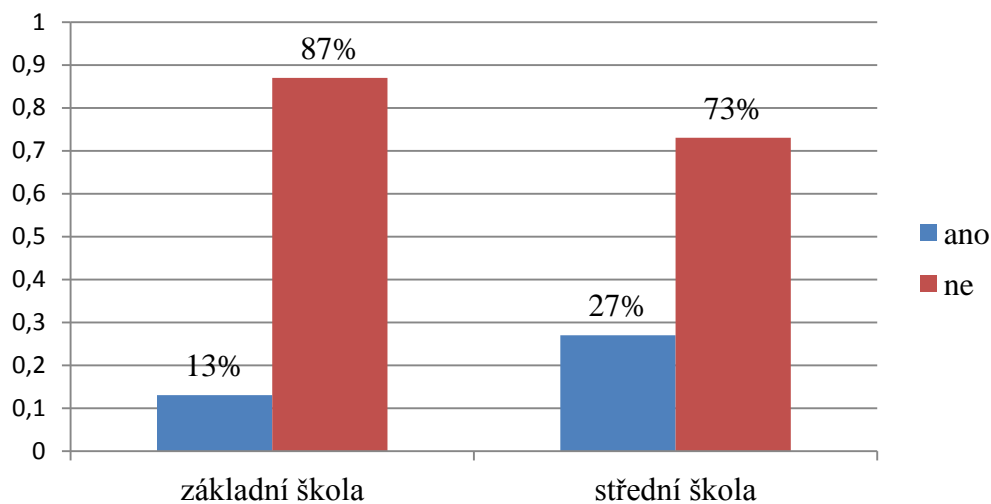
Zdroj¹¹³

Tato otázka zjišťuje, názor dotazované mládeže na bezpečnost uvádění osobních údajů na Facebooku. Výsledek je značně překvapující, jelikož 46% studentů střední školy odpovědělo, že se domnívají, že je uvádění osobních informací bezpečné.

¹¹³SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 19: Upřednostňování Facebooku

„Upřednostňujete Facebook před jinými aktivitami?“

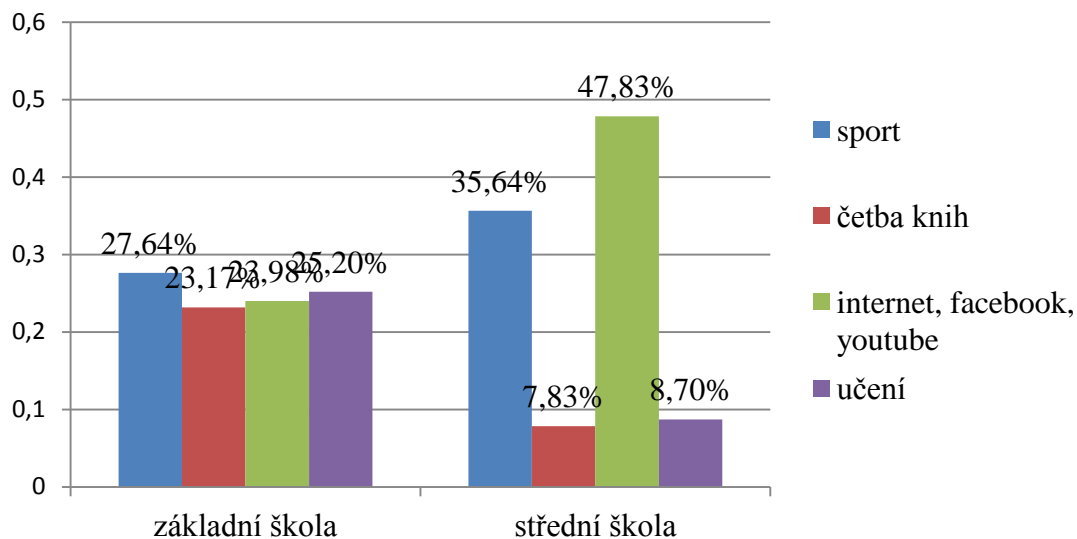
Zdroj:¹¹⁴

Další otázkou týkající se vlivu Facebooku na volnočasové aktivity mládeže zjišťuje, zda respondenti upřednostňují Facebook před jinými aktivitami. V obou případech dotazovaní odpověděli, že tuto sociální síť neupřednostňují.

¹¹⁴SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Graf 20: Volnočasové aktivity mládeže

„Jaké jsou Vaše aktivity ve volném čase?“

Zdroj¹¹⁵

Poslední uzavřená otázka zkoumala, jaké volnočasové aktivity mládež preferuje. Dotazovaní mohli zvolit více odpovědí.

Sport preferuje v případě základní školy necelých 28 % dotazované mládeže a v případě střední školy necelých 48 %.

Četbě knih se věnuje zhruba 23 % žáků základní školy a necelých 8 % studentů střední školy.

Učení preferují ve svém volném čase převážně žáci základní školy oproti studentům střední školy.

Poslední volnočasovou aktivitou byl zvolen internet a sociální sítě. Žáci základní školy tráví na internetu a sociálních sítích méně času než studenti střední školy.

¹¹⁵SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

Tabulka 4: Volnočasové aktivity

„Uveďte konkrétně, kolik času týdně věnujete následujícím aktivitám.“

	Sport	četba knih	Kultura (kino, divadlo)
základní škola	Průměrně 3 hodiny	Průměrně 5 hodin	Průměrně 1, 5 hodin
střední škola	Průměrně 2 hodiny	Průměrně 0,5 hodiny	Průměrně 1 hodina

Zdroj¹¹⁶

Poslední otázkou dotazníkového šetření byla otevřená otázka, z níž byly výsledky vyhodnoceny výsledky a následně zprůměrovány, Co se týká možnosti sportu a kultury jsou výsledky šetření na základní i střední škole velmi podobné. Ohledně četby knih se výsledky značně liší. Žáci základní školy čtou v průměru 5 hodin týdně, oproti tomu studenti střední školy se četbě knih věnují ve svém volném čase v průměru pouze půl hodiny.

6.6 Interpretace a diskuze výsledků

Hypotéza č. 1: Studenti střední školy tráví na počítači více volného času než žáci základní školy.

Vyhodnocením, porovnáním a grafickým znázorněním výsledků dotazníkového šetření došlo ke zjištění, že studenti střední školy tráví na sociální síti Facebook více času než žáci základní školy. Tento trend můžeme potvrdit proměnou priorit, která probíhá nejen s vývojem, ale také přechodem do nového či nově se utvářejícího kolektivu. Žáci základních škol jsou stále dětmi, které se sociálně upínají primárně na své blízké, známé okolí a teprve sekundárně se u nich rozvíjí touha po nových kontaktech a objevování nepoznaného. Studenti středních škol jsou oproti tomu již ve fázi odmítání primární sociální skupiny a vyhledávají kontakt s cizími lidmi, baví je nová média a používání moderních technologií. **Hypotéza č. 1 byla potvrzena.**

Hypotéza č. 2: Mládež střední i základní školy upřednostňuje Facebook před jinými sociálními sítěmi.

Prostřednictvím empirického výzkumu bylo zjištěno, že studenti základní i střední školy preferují Facebook před ostatními sociálními sítěmi. Preference jedné sociální sítě před

¹¹⁶SEDLMAYEROVÁ, 2015(vlastní šetření)

druhou nebude přímo závislá na vlastním názoru dítěte či mládeže, ale především na marketingovém a sociálním ukotvení této sítě ve společnosti vrstevníků dotazovaného. Před deseti lety by žáci a studenti upřednostňovali nejspíše sociální síť Lidé.cz, přičemž právě tato byla vedoucí na českém trhu. **Hypotéza č. 2 byla potvrzena.**

Hypotéza č. 3: Většina dotazované mládeže se již setkala se šikanou na internetu nebo sociálních sítích.

Bylo zjištěno, že se většina dotazovaných s kyberšikanou prozatím nesetkala. Menší část respondentů se s šikanou setkala. Většinou se jednalo o slovní nadávku nebo výhrůžky, které byly vždy brány z kontextu. Nemůže být tudíž jednoznačně řečeno, že sociální sítě jsou pro mládež nebezpečné. I přes to je potřeba se touto problematikou zabývat, jelikož necelá polovina dotazovaných ve věku 15 – 18 let se s tímto problémem již setkala. Je nutné si na tomto místě také položit otázku, jak děti a mládež na kyberšikanu reagují a zda jsou připraveny o ní mluvit nebo se k ní přiznat. Toto by však mohlo být předmětem dalšího výzkumu. **Hypotéza č. 3 byla vyvrácena.**

Hypotéza č. 4: Mládež si svůj život bez sociální sítě Facebook nedokáže představit.

Výzkum ukázal, že v obou případech si respondenti dokáží představit svůj život bez sociální sítě Facebook. Tato sociální síť tudíž nemá zásadní vliv na volný čas mládeže, jelikož studenti jak základní školy, tak i střední školy neupřednostňují Facebook před jinými aktivitami. I přesto Facebook zůstává velmi oblíbenou aktivitou. Můžeme si však dále položit otázku, jakou souvislost má používání Facebooku se závislostí na internetu. Potenciálně můžeme mluvit o hrozbě závislosti u dětí a mládeže. Tento trend však není potvrzen a jeho reálnou podobu by bylo třeba podrobit výzkumu za přítomnosti psychologa. **Hypotéza č. 4 byla vyvrácena.**

Velmi zajímavou odpovědí v dotazníkovém šetření byla otázka, která se zajímala o vlastnictví Facebookových profilů rodičů respondentů. Většina rodičů žáků základní školy profily na sociální síti Facebook nemá, přesto by se dalo říct, že věkově jsou blíže k moderní době než rodiče studentů střední školy. Většina rodičů studentů střední školy profil na sociální síti má. Je třeba konstatovat, že tento fakt je vysoce ovlivňující. Nejen, že mohou rodiče používáním Facebooku k jeho používání přivést i své ratolesti, ale také je svou virtuální přítomností mohou kontrolovat nebo s nimi naopak upevnit vztah a navázat užší přátelství.

Otázka týkající se volného času mládeže byla zařazena do empirické části především z toho důvodu, že cílem práce je zjištění, zda sociální sítě ovlivňují volný čas mládeže a do jaké hloubky. Na základní škole to bylo velmi vyrovnané. Žáci na základní škole mají různé mimoškolní volnočasové aktivity, kterými tráví čas. Na střední škole studenti preferují internet a sociální sítě, a to většinou k vyplnění volného času mimo školu nebo ve škole. Většina studentů střední školy vlastní chytrý mobilní telefon, který má přístup na internet. Nejméně času studenti střední školy tráví četbou a učením. Tento trend je diskutován nejen na odborné půdě, ale také je zřejmý, pohlédneme-li např. před budovy středních škol. Mládež sice stojí v kroužku, ale místo vzájemné verbální komunikace si přeposílá fotografie a názory mezi sebou i v rámci celého světa prostřednictvím mobilního telefonu nebo osobního počítače či tabletu.

Velmi zarážející jsou odpovědi na otázky ohledně věnování času aktivitám, které byly uvedeny. Jednalo se o sport, četbu knih a kulturu. Výsledky ukazují, že žáci základní školy jsou vedeny ke sportu, četbě a kultuře. Studenti střední školy se těmto aktivitám nevěnují skoro vůbec. Nejvíce se věnují sportu, a to průměrně dvě hodiny za týden. Četbě knih nechávají pouze půl hodinu týdně oproti žákům základní školy, kteří četbě knih věnují průměrně pět hodin týdně. Kultura se shodovala v obou případech, kde žáci i studenti základní a střední školy uvedli, že kultuře dávají průměrně hodinu týdně.

Lze předpokládat, že v tomto směru vývoj dětí a mládeže má dva hlavní ovlivňující faktory. Primárně se jedná o vývoj společnosti a používání sociálních sítí a ústup od tradičních aktivit je součástí přirozeného chování každé společnosti. Sekundárně se však dá dle výzkumu mluvit o selhání základního školství a rodičů v nauce zvyklostí dětí. Ačkoli děti často čtou a věnují se sportu, ztrácejí tyto zvyklosti v průběhu střední školy.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zjištění, zda sociální sítě a jejich využívání ovlivňuje volnočasové aktivity mládeže. Základem pro vytvoření teoretické části této práce bylo nashromáždění všech informací a dat z dostupné literatury a následně byla bakalářská práce rozdělena do několika částí. Empirická část byla zaměřena především na zjištění dostatečných informací o dané problematice vlivu sociálních sítí na volnočasové aktivity mládeže a jejího doplnění. Vyhodnocením dotazníků a shrnutím výzkumu bylo zjištěno, že Facebook nemá zásadní vliv na volnočasové aktivity mládeže.

V teoretické části byly zmíněny sociální sítě, se kterými se mládež může setkat každý den a které mohou běžně používat ve svém volném čase. Byly zmíněny také některé výhody i nevýhody. Základní výhodou sociálních sítí je komunikace i přes to, že v empirické části bylo zjištěno, že řada žáků a studentů sociální sítě ke svému volnému času nepotřebují, ale přesto na sociálních sítích a internetu tráví dost času. Lze se domnívat, že je to způsobeno tím, že řada mládeže využívá internet a sociální sítě k tomu, aby se ve volném čase zabavili, jelikož nemají ostatní koníčky. Jak bylo v empirické části zjištěno, i řada mládeže svůj volný čas nevyužije k četbě knih či sportu. V teoretické části byly sociální sítě charakterizovány a byly popsány, na jaké bázi fungují. Jelikož je téma bakalářské práce zaměřené na sociální síť Facebook, byly uvedeny i výhody a nevýhody tohoto komunikačního portálu. Bakalářská práce se zabývala také vlivem sociálních sítí na volnočasové aktivity. Dle odborné literatury bylo zjištěno, že děti a mládež mohou být na sociálních sítích závislé a že v reálném životě nedovedou řešit určité věci za daných okolností a nedokážou komunikovat, jelikož jsou zvyklé komunikovat pouze s člověkem, který se nachází na druhé straně počítače či mobilu. Velkým problémem je také šikana přes internet. V empirické části bylo zjištěno, že převážná většina dotazovaných studentů se se šikanou přes internet nesešla, ale uvědomují si, že i nadávky a výhrůžky patří k šikaně.

Problematika vlivu Facebooku a jiných sociálních sítí na mládež je nesporně zajímavé téma, jelikož se každý den s tímto problémem setkáváme. Bylo by přínosné věnovat se této problematice hlouběji a obsírněji. V dnešní době někteří jedinci bez internetu a sociálních sítí neumějí komunikovat. Každý den se můžeme setkat s lidmi, kteří na cestách do školy a do práce žijí pouze v tzv. mobilní bublině a nevnímají věci a

události, které se dějí okolo nás. Důležité je, aby byli lidé, se kterými chtějí komunikovat online a aby si sdělili ty nejnovější informace pomocí zpráv na Facebooku nebo aby se podívali, co se ve společenském životě děje nového pomocí statusů a fotografií, které lidé sdílejí na svých profilech. Z výzkumu bylo zjištěno, že žáci na základních školách tolik času na internetu oproti studentům střední školy netráví. Dále dotazníkové šetření prokázalo, že internet ani sociální síť Facebook nemají na volný čas dětí, jež se zúčastnili výzkumu, velký vliv. Nebezpečí vlivu sociálních sítí především na děti a mládež však existuje a nelze ho podceňovat.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- ECKERTO VÁ, L. A D. DOČEKAL, *Bezpečnost dětí na internetu*. Brno: Computer press, 2013. ISBN 978-80-251-3804-5
- HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál 2004. ISBN 80-7178-927-5
- HOFBAUER, B. *Kapitoly z pedagogiky volného času. Soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2008. ISBN 978-80-7394-240-3
- JANOUŠEK, J. *Sociální komunikace*. 2. Vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2008. ISBN 978-80-247-1428-8
- KRČMÁŘOVÁ, B. *Děti a online rizika*. Praha, 2012. ISBN 978-80-904-9229-28
- MACEK, P. *Adolescence*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-348-X
- MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2, 2010. ISBN 978-80-7452-002-0
- PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6
- ŘÍČAN, P., *Cesta životem*. 3. vydání. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0772-6
- ŠEVČÍKOVÁ, A., *Děti a dospívající online: Vybraná rizika používání internetu*, Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5010-1
- ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet*. Katedra psychologie, Fakulta sociálních studií, MU Brno, 2003. ISBN 80-7254-360-1
- ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, J. *Přehled vývojové psychologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978-80-244-2141-4
- VACÍNOVÁ, M. *Psychologie a Společenská výchova*, Praha: Victoria Publishing, 1999. ISBN 80-7187-006-4

- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*, Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-30-80
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I*, 2005, Praha: Karolinum. ISBN 80-2460-95-68
- VERNER, P. *Historie mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha 3, 2013. ISBN 978-80-7452-027-3.
- VERNER, P. *Zpravodajství a publicistika*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha 3, 2010. ISBN 978-80-86723-88-4

Seznam použitých zahraničních zdrojů

- MYSPACE, PINETERS, *Myspace and Pineters*. [online]. 2015. Dostupné z:<http://www.pinterest.com/facebook-twitter-myspace-youtube/>
- PRENSKY, M. *A New Way To Look At Ourselves and Our Kids*. Digital Natives, Digital Immigrants. [online]. 2011. Dostupné z:<http://www.marcprensky.com/writing>

Seznam použitých internetových zdrojů

- E15, *Proč Facebook zaplatil miliardu dolarů za Instagram*, [online]. 2015. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/byznys/technologie-a-media/proc-facebook-zaplatil-miliardu-dolaru-za-instagram->
- FROUZOVÁ, M. Rodina, má budoucnost. [online]. 2012 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://psychologie.cz/rodina-ma-budoucnost/>
- GOOGLE, *Google plus*. [online]. 2015. Dostupné z: <https://www.play.google.com/store/apps/details?id=com.google.android.apps.plus&hl=cs>
- HISTORIE FACEBOOKU, *Historie facebooku*. [online]. 2012, Dostupné z: <http://www.facebook-com.cz/historie-facebooku.php>
- HONZÁK, R. *Jak pracovat naplno a nevyhořet*. [online]. 2012, Dostupné z: <http://www.psychologie.cz/jak-pracovat-na-plno-nevyhoret/>

- JEŽKOVÁ, Z. a J. ŠTIKL. Rizika závislostního chování u dětí a dospívajících a jejich prevence. [online].2012. Dostupné z: <http://www.sancedetem.cz/srv/www/content/pub/cs/clanky/rizika-zavislostniho-chovani-u-deti-a-dospivajicich-a-jejich-prevence-59.html>
- KOPECKÝ, K. *Úvod do netolismu*. [online]. 2011. V *E-Bezpečí*. Olomouc: Centrum PRVoK PdF UP. Dostupné z <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/dali-rizika/331-uvod-do-problematiky-netolismu>
- KYBERŠIKANA. *Kyberšikana u českých dětí v číslech*. [online]. 2013. Dostupné z: <http://www.sancedetem.cz>
- MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ. *Volný čas a prevence u dětí a mládeže*. Praha [online]. 2012. Dostupné z: <http://www.aplikace.msmt.cz/PDF/Volnycas.pdf>
- Lupa.cz, *Česko a sociální síť v číslech*, [online]. 2015. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/cesko-a-socialni-site-v-cislech/>
- ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ V ČR, *Veřejnoprávní vysílání*. [online]. 2010. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/99549-rozhlasove-a-televizni-vysilani-v-cr>
- SEZNAM, Spolužáci [online]. 2015. Dostupné z: <http://www.onas.seznam.cz/spoluzaci-cz.html>
- Sociální síť Tindet a jeho využívání, [online]. 2015, dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/tinder-novy-startup-nova-seznamka-staronove-napady/>
- Televize a její vysílání, *Televize a její historie*. [online]. 2015, Dostupné z: <http://vtm.e15.cz/aktuality/televize-a-jeji-historie>
- TWITTER. *Jak používat Twitter*. [online]. 2015, Dostupné z:<http://www.tyinternery.cz/princka-marketera/ještě-nepouzivate-twitter-zkuste-ho-uz-se-naucil-i-cesky/>
- ŽIVĚ, *Libimseti.cz ještě žije, spustilo nové hry*. [online]. 2012.Dostupné z: <http://www.zive.cz/bleskovky/libimseti.cz-ještě-zije-spustilo-nove-hry/>

SEZNAM ZKRATEK

- BBC - British Broadcasting corporation
- CD - Kompaktní disk
- ČT - Česká televize
- ČTK - Česká tisková kancelář
- DDM - Dům dětí a mládeže
- DVB-T - Terrestrial Digital Video Broadcasting)
- DVD - Digital Video disc
- TV - Television
- WWW - World Wide Web

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1: Vývoj počtu uživatelů českých sociálních sítí po vstupu Facebooku na český trh.....	23
Tabulka 2: Proměny ve využívání počítače mládeží (2007).....	31
Tabulka 3: Kyberšikana u českých dětí v číslech (2013)	41
Tabulka 4: Volnočasové aktivity	64

Seznam grafů

Graf 1: Věk respondentů.....	44
Graf 2: Pohlaví respondentů	45
Graf 3: Místo bydliště	46
Graf 4: Plány po studiu základní školy.....	47
Graf 5: Plány po ukončení střední školy.....	48
Graf 6: Horizont trávení času na počítači	49
Graf 7: Horizont trávení času na internetu.....	50
Graf 8: Užívání internetu v mobilních zařízeních.....	51
Graf 9: Preferované sociální sítě.....	52
Graf 10: Horizont trávení času na sociálních sítích	53
Graf 11: Účel využívání sociálních sítí.....	54
Graf 12: Vlastnění profilu na Facebooku.....	55

Graf 13: Důvody založení profilu na Facebooku.....	56
Graf 14: Profily rodičů na Facebooku	57
Graf 15 Sdílení obsahu na Facebooku	58
Graf 16: Šikana na internetu/sociálních sítích	59
Graf 17: Život bez Facebooku	60
Graf 18: Bezpečnost na Facebooku	61
Graf 19: Upřednostňování Facebooku	62
Graf 20: Volnočasové aktivity mládeže.....	63

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník	I
----------------------------	---

Příloha A - Dotazník

Vliv Facebooku na volný čas

1. Uveďte Váš věk:

- a) 13-15
- b) 16-18

2. Uveďte Vaše pohlaví:

- a) muž
- b) žena

3. V jakém městě bydlíte?

- a) nad 100 tisíc obyvatel
- b) pod 100 tisíc obyvatel
- c) pod 20 tisíc obyvatel

4. Jaké plány máte po ukončení základní školy?

- a) studium střední školy – maturitní obor
- b) studium střední školy – učební obor
- c) jiné

5. Jaké plány máte po ukončení střední školy?

- a) studium vysoké školy
- b) zaměstnání
- c) podnikání
- c) jiné.....

6. Kolik hodin denně trávíte na počítači?

- a) méně než 1 hodinu
- b) 1 – 2 hodiny
- c) 3 – 4 hodiny
- d) 5 a více

7. Kolik hodin denně trávíte na internetu?

- a) méně než 1 hodinu
- b) 1 - 2 hodiny
- b) 3 - 4 hodiny
- c) 5 a více

8. Používáte internet ve svých mobilních zařízeních?

- a) ano
- b) ne

9. Jaké sociální sítě navštěvujete nejčastěji?

- a) Facebook
- b) Twitter
- c) Lidé.cz
- d) Líbim se ti
- e) Jiné.....

10. Kolik hodin denně trávíte na sociálních sítích?

- a) sociální sítě nevyhledávám
- b) maximálně 1 hodinu denně
- c) více než 1 hodinu denně, uveďte konkrétně

11. Za jakým účelem využíváte sociální sítě?

- a) komunikace s ostatními (chat)
- b) studium
- c) vyplnění volného času
- d) jiné.....

12. Vlastníte profil na sociální síti Facebook?

- a) ano
- b) ne

13. Jaký byl důvod k založení Vašeho profilu na sociální síti Facebook?

- a) komunikace
- b) studijní důvody
- c) profil mají všichni spolužáci/kamarádi
- d) jiné.....

14. Mají Vaši rodiče profil na sociální síti Facebook?

- a) ano
- b) ne

15. Jaký obsah na sociální stránce Facebook sdílíte?

- a) fotky, videa, statusy
- b) události
- c) jiné
- c) nic

16. Měli jste někdy pocit, že jste na internetu/sociálních sítích šikanováni?

- a) ano, uveďte příklad/y
- b) ne

17. Dokážete si představit svůj život bez sociální sítě Facebook?

- a) ano
- b) ne

18. Myslíte si, že uvádění osobních údajů na Facebooku je bezpečné?

- a) ano
- b) ne

19. Upřednostňujete Facebook před jinými aktivitami?

- a) ano
- b) ne

20. Jaké jsou Vaše aktivity ve volném čase? Lze uvést více možností.

- a) sport

- b) četba knih
- b) internet, facebook, youtube
- c) učení

21. Uveďte konkrétně, kolik času týdně/měsíčně věnujete následujícím aktivitám:

- a) sport
- b) četba knih
- c) kultura (film, divadlo, koncerty)

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Adéla Sedlmayerová

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: prezenční

Název práce: Vliv Facebooku na volnočasové aktivity mládeže

Rok: 3.

Počet stran textu bez příloh: 60

Celkový počet stran příloh: 4

Počet titulů českých použitých zdrojů: 17

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 2

Počet internetových zdrojů: 15

Počet ostatních zdrojů: 0

Vedoucí práce: doc. PhDr. Alena Svobodová, CSc.